

**T.C.**  
**ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DEVLET KONSERVATUVARLARI**  
**MÜZİK BÖLÜMÜ İLKÖĞRETİM ve LİSE DEVRESİ YAYLI ÇALGILAR**  
**ANASANATDALI ÖĞRENCİLERİNİN ENSTRUMAN ÇALMADA**  
**EZBERİ KULLANMA / EZBER ÇALMA DURUMLARI**  
**(Hacettepe Üniversitesi Örneği)**

**SEDA EREN**

**TEMMUZ-2006**

**T.C.**  
**ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**GÜZEL SANATLAR BÖLÜMÜ**  
**MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**DEVLET KONSERVATUVARI**  
**MÜZİK BÖLÜMÜ İLKÖĞRETİM VE LİSE DEVRESİ YAYLI ÇALGILAR**  
**ANASANATDALI ÖĞRENCİLERİNİN ENSTRUMAN ÇALMADA**  
**EZBERİ KULLANMA / EZBER ÇALMA DURUMLARI**  
**( Hacettepe Üniversitesi Örneği )**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Hazırlayan**  
**Seda EREN**

**Danışman:**  
**Yrd. Doç. Dr. Ahmet Serkan ECE**

**Bolu -2006**

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

Seda EREN'e ait "Devlet Konservatuvarları Müzik Bölümü İlköğretim ve Lise Devresi Yaylı Çalgılar Anasanatdalı Öğrencilerinin Enstruman Çalmada Ezberi Kullanma / Ezber Çalma Durumları" (Hacettepe Üniversitesi Örneği) adlı çalışma, jürimiz tarafından Müzik Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

**Akademik Unvan ve Adı Soyadı****İmza**Üye: Yrd. Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZOĞLU (**Jüri Başkanı**) .....Üye: Yrd. Doç. Dr. A. Serkan ECE (**TezDanışmanı**) .....Üye: Yrd. Doç. Dr. Sadık YÖNDEM (**Üye**) .....

**Prof. Dr. Uğur ESER**  
**Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü**

**ABSTRACT****STATE CONSERVATOIRES DEPARTMENT OF MUSIC  
PRIMARY AND HIGH SCHOOL STRING INSTRUMENTS  
PROGRAM STUDENTS' POSITION OF  
USING OF MEMORIZATION / PLAYING FROM MEMORIZATON  
IN THE PLAYING OF INSTRUMENTS  
(Hacettepe University Sample)****Seda EREN****Master Thesis  
Abant İzzet Baysal University  
Institute of Social Sciences  
Thesis Adviser: Asst. Prof. Dr. Serkan ECE****July 2006, XVI + 96 pages**

This study is examined the place in the education of state conservatoire, importance, emphasis of necessity, and also definition of the methods of memorization which are used in conservatoire and bringing solutions to the problems of the playing from memory which has an important place in the education of string instruments.

In order to achieve this goal, the method of gathering information by the way of interviewing with 64 students who are studying and 14 instructors who are giving lectures in Hacettepe University State Conservatoire String Instruments Program was used. Instructors' and students' points of views and suggestions are observed about the use of memorization, the ways that are used to perform memorization and how memorization is affecting the performance. By the way of these observations it was found that most of the students and instructors agreed the necessity and importance of the playing from memory, but they haven't taken any education about this subject. Moreover, it was observed that the students were not producing any solutions to the problems which stayed face to face during the playing from memory.

As a result of the literature surveys and interviews the study showed that first of all the instructors and then the students must be educated to help more effective education by playing from memory which has an percentage in the examinations of conservatoire and an important place in the education of string instruments.

**Key words:** Music Education, String Instruments, Memorization

## ÖZET

**DEVLET KONSERVATUVARLARI  
MÜZİK BÖLÜMÜ İLKÖĞRETİM ve LİSE DEVRESİ YAYLI ÇALGILAR  
ANASANATDALI ÖĞRENCİLERİNİN ENSTRUMAN ÇALMADA  
EZBERİ KULLANMA / EZBER ÇALMA DURUMLARI  
(Hacettepe Üniversitesi Örneği)**

**Seda EREN**

**Yüksek Lisan Tezi**

**Abant İzzet Baysal Üniversitesi**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. A. Serkan ECE**

**Temmuz 2006, XVI + 96 Sayfa**

Bu araştırma, yaylı çalgılar eğitiminde önemli bir yere sahip olan ezber çalmanın, Devlet Konservatuvarlarındaki yerini, önemini, gerekliliğini vurgulamak, ayrıca Konservatuvarlarda kullanılan ezber yöntemlerini belirlemek ve ezber çalma ile ilgili karşılaşılan sorunlara çözüm önerisi getirmek amacını taşımaktadır.

Amacı gerçekleştirmek için Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalında, İlköğretim ve Lise devresinde okuyan 64 öğrenci ve bu öğrencilerin derslerine giren 14 öğretmenle, veri toplama yöntemi olarak görüşme yöntemi uygulanmıştır. Görüşme yapılan öğrenci ve öğretmenlerin ezberi kullanma durumları, ezberi yaparken hangi yöntemleri kullandıkları ve ezberin performanslarını nasıl etkilediği konularında görüş ve önerileri alınmıştır. Elde edilen bulgularda,

öğrencilerin ve öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ezber çalmanın gerekliliği ve önemi görüşüne katıldıklarını, fakat bu konuya ilişkin herhangi bir eğitim almadıkları saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin ezber çalma ile ilgili azda olsa karşılaştıkları güçlüklerde kendilerince çözüm yöntemleri üretmedikleri tespit edilmiştir.

Yapılan literatür tarama ve görüşme yönteminde elde edilen bulgular sonucunda, yaylı çalgılar eğitiminde önemli bir yeri olan, özellikle konservatuvarlarda yapılan sınavlarda, yüzdelerik puan dilimine sahip olan ezber çalmanın daha doğru ve kalıcı öğrenmelere daha faydalı olabilmesi için, ilk önce eğitimcilerin sonrada öğrencilerin bilinçlendirilmesi önerilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Müzik Eğitimi, Yaylı Çalgılar, Ezber

**Yanımda olan herkese ve Sevgili Aile'me**

## TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın başından sonuna kadar, bana her yönüyle destek olan ve benim eğitimimde, mesleğimde ve yaşamımdaki büyük adımları atmamı sağlayan sevgili danışman hocam Yrd. Doç. Dr. A. Serkan ECE' ye ve bütün öğretmenlerime,

Araştırmanın verilerini elde etmemde yardımlarını esirgemeyen Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı, İlköğretim ve Lise Devresi idarecilerine, çalışanlarına ve öğretmenlerine ayrıca nöropsikoloji alanında ve konu ile ilgili yabancı makaleleri bulmamda bana yardımcı olan Klinik Psikolog Talip ÇABUK hocama,

Araştırmamın her aşamasında beni yüreklendiren arkadaşlarıma, çevirilerimde bana yardımcı olan ağabeyim Volkan DURUKAN'a ve değerli aileme ayrıca sevgili eşim M. Fatih EREN' e sonsuz teşekkür ediyorum.

Bolu, Temmuz, 2006

Seda EREN

## İÇİNDEKİLER DİZİNİ

<b>ABSTRACT.....</b>	<b>iii</b>
<b>ÖZET.....</b>	<b>v</b>
<b>TEŞEKKÜRLER.....</b>	<b>viii</b>
<b>İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....</b>	<b>ix</b>

### BÖLÜM I

<b>GİRİŞ.....</b>	<b>1</b>
1.1. Problem.....	20
1.2. Alt Problem.....	21
1.3. Araştırmanın Amacı.....	22
1.4 Araştırmanın Önemi.....	22
1.5 Sayıtlar.....	22
1.6 Sınırlılıklar.....	23

### BÖLÜM II

<b>İLGİLİ LİTERATÜR.....</b>	<b>24</b>
------------------------------	-----------

### BÖLÜM III

<b>YÖNTEM.....</b>	<b>31</b>
3.1. Araştırmanın Modeli.....	31
3.2. Evren ve Örneklem.....	31
3.3. Veri Toplama Yöntemleri.....	33
3.4. Veri Çözümleme Yöntemleri.....	35

### BÖLÜM IV

<b>BULGULAR VE YORUM.....</b>	<b>36</b>
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Görüşmeyle İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	36
4. 2. İkinci Alt Probleme İlişkin Görüşmeyle İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	37
4. 3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşmeyle İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	41
4. 4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşmeyle İlgili Bulgular ve Yorumlar...	45
4. 5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşmeyle İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	50
4. 6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Görüşmeyle İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	55
4. 7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	64

## BÖLÜM V

<b>SONUÇLARVE TARTIŞMA.....</b>	<b>70</b>
5.1. Sonuçlar.....	70
5.2. Tartışma.....	74

## BÖLÜM VI

<b>ÖNERİLER.....</b>	<b>77</b>
<b>KAYNAKÇA.....</b>	<b>79</b>
<b>EKLER.....</b>	<b>83</b>
Ek 1: Öğrencilerle yapılan görüşme soruları.....	84
Ek 2: Öğretmenlerle yapılan görüşme soruları.....	87
Ek 3: Özgeçmiş.....	90
Ek 4: Hacettepe Üniversitesi Keman Anasanat Dalı Müfredatı ve Sınav Programı.....	92

## ÇİZELGELER DİZİNİ

			<b>Sayfa</b>
Çizelge	3. 2. 1	Örnekleme oluşturan öğrencilerin devrelerine göre dağılımı	32
Çizelge	3. 2. 2	Örnekleme oluşturan öğrencilerin enstrüman dağılımı.....	32
Çizelge	3. 2. 3	Örnekleme oluşturan öğretmenlerin enstrüman dağılımı.....	33
Çizelge	4. 1.	Öğrencilerin istek ve beklentileri ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	36
Çizelge	4. 2.	Öğrencilerin düzenli olarak enstrüman çalışıp çalışmaması ile ilgi soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	37
Çizelge	4. 3.	Öğrencilerin ezber yöntemleri ile ilgili sorulara verdikleri cevapların yüzde ve frekans dağılımı.....	39
Çizelge	4. 4.	Öğrencilerin, enstrüman derslerinde, eserini ya da etüdünü ezbere çalması ile ilgili soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	41
Çizelge	4. 5.	Öğrencilerin, ezber yapma yöntemleri hakkında herhangi bir bilgiye sahip olup olmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	42
Çizelge	4. 6.	Öğrencilerin, enstrüman öğretmeniyle ezber yapma konusunda herhangi bir çalışma yapıp yapmamasını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	42
Çizelge	4. 7a.	Ezber Yöntemlerinin Kullanılma Durumlarının yüzde ve frekans dağılımı.....	43
Çizelge	4. 7b.	Ezber yöntemlerinin teker teker veya gruplar halinde kullanılma durumlarının yüzde ve frekans dağılımı.....	44

Çizelge	4. 8.	Öğrencilerin, ezber yaparken eser uzunluğundan etkilenip, etkilenmediğini ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	45
Çizelge	4. 9.	Öğrencilerin ezber yaparken eserin zorluğundan etkilenip etkilenmediğini ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	46
Çizelge	4. 10.	Öğrencilerin ezber yaparken herhangi bir dönemde zorlanıp zorlanmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı .....	46
Çizelge	4. 11.	Yirmi birinci soruya bağlantılı olarak öğrencilerin hangi dönemlerde zorlandığını gösteren çizelgenin yüzde ve frekans dağılımı.....	47
Çizelge	4. 12.	Öğrencilerin, ezber yaparken zorlandığı bestecilerin olup olmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı, .....	48
Çizelge	4. 13.	Öğrencilerin, eser ya da etütlerini ezber yaparken herhangi bir güçlükle karşılaşp karşılaşmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	49
Çizelge	4. 14.	Öğrencilerin bir önceki soru ile ilgili olarak, bu güçlükleri aşmak için kendilerince geliştirdiği farklı ezber yöntemlerinin olup olmadığını ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı, .....	49
Çizelge	4.15a.	Öğrencilerin, konser ya da sınavlarda, ezbere çalmalarının sınav performanslarını ne şekilde etkilediğini ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı, .....	51
Çizelge	4.16a.	Öğrencilerin sınavlarda eser veya etütlerinin ezbere çalınıp çalınmaması konusunda verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı .....	51

Çizelge	4.17b.	Öğretmenlerin, ezber çalmanın performansa yönelik olumlu/olumsuz yönlerinin neler olduğunu ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı .....	52
Çizelge	4.18b.	Öğretmenlerin, öğrencilerinin sınav, konser veya resitallerinde ezbere çalmalarını destekleyip/desteklemediğini ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	53
Çizelge	4.19b.	Öğretmenlerin, öğrencilerinin, sınav, konser veya resital performanslarında, kaygı, heyecan gibi psikolojik etmelerin ortaya çıkardığı olumsuzlukların ezber yoluyla aşılabilmesine ne derece inandığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	54
Çizelge	4.20b.	Öğretmenlerin, performansa yönelik çalışmalarda ezberin yeri ve öneminin ne olduğunu ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,.....	55
Çizelge	4.21a.	Öğrencilerin, bir eserin veya etüdün ezbere çalınmasının ne derece önemli olduğunu ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı, .....	56
Çizelge	4.22a.	Öğrencilerin, bir eserin hatasız çalınmasında, eserin ezberlenmiş olmasının ne derece etkili olduğunu ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans tablosu.....	57
Çizelge	4.23a.	Öğrencilerin, bir eserin müzikal çalınmasında, eserin ezberlenmiş olmasının ne derece etkili olduğunu ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	58
Çizelge	4.24a.	Öğrencilerin, bir eseri / etüdü ezbere çalmanın, kişinin enstrüman hakimiyetini derece etkilediğini(arttırdığını) ölçen soruya verdikleri cevapların yüzde ve frekans dağılımı.....	59

Çizelge	4.25a.	Öğrencilerin, bir eserin / etüdün ezbere çalınmasının kişinin yeteneğini arttırıp/artırmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	60
Çizelge	4.26b.	Öğretmenlerin, enstrüman eğitiminde ezberin yeri ve öneminin ne olduğunu ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	61
Çizelge	4.27b.	Öğretmenlerin, bir eseri veya etüdü ezbere çalmanın, kişinin enstrümanına olan hakimiyetini ne derece olumlu yönde etkilediğini ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	63
Çizelge	4.28b.	Öğretmenlerin, bir eseri veya etüdü ezbere çalmanın, kişinin eseri ya da etüdü yorumlamasını ne derece olumlu yönde etkilediğini ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı.....	64

## ŞEKİLLER DİZİNİ

### Sayfa

Şekil 4. 1	Müzikal Belleğe Kayıt Etme Aşmaları	65
------------	-------------------------------------	----

## BÖLÜM I

### GİRİŞ

İnsan, zekâsıyla diğer canlılardan ayrılan bir varlıktır. Bu varlık düşünme, hatırlama, öğrenme vb. gibi özelliklerle donatılmış bir şekilde dünyaya gelmektedir.

İnsan beyni çok karmaşık bir sistemle düzenli çalışmaktadır. Burada öğrenme işlemi gerçekleşmektedir. Birey dışarıdan veya içeriden aldığı bütün verileri belleğe (hafızaya)atar ve yeri geldiği zaman da bu verileri kullanır. İşte bu noktada öğrenme gerçekleşmiş olur.

Öğrenme ve hafıza farklı anlamlara sahip olsa bile birbirlerini destekleyen kavramlardır. Öğrenme, davranış değişikliği oluşması için bir süreç olurken, hafıza geçmiş deneyimlerin hatırlanmasıdır.

Herhangi bir veri öğrenildiği zaman artık hafızanın içinde yer alır. Eğer o şey hafızanın içinde yer almamışsa öğrenmede henüz meydana gelmemiştir. Yani hafıza öğrenmenin uzantısıdır. (Tanör-Öktem, 1981,53)

Hafıza ( bellek ) ile ilgili birkaç farklı tanım şöyle sıralanabilir:

Topses (1992) 'e göre , “bellek, duyum, algı ve izlenimlerimizin depo edilmesi, saklanması yetisi ” olarak kabul eldir.

Bellek, düşüncelerimizi, algılarımızı ve deneyimlerimizi bir arada tutan yapıştırıcıdır. (H. J. Markowitsch)

Hafıza (bellek) organizmanın geçmiş öğrenme süreçlerinden edindiği bilgiyi depolama ve uygun bir uyarana cevap olarak tekrar ortaya çıkarma kabiliyetidir. Hafıza daha önce öğrenilmiş olan şeyin hatırlanması, daha doğrusu hafıza, öğrenme, muhafaza etme ve daha önce öğrenilmiş şeyi hatırlamayı içerir(Tanör- Öktem, Ö, 1981: 58 ).

Hafızada kodlama, saklama ve geri çağırma olmak üzere başlıca üç önemli kademe, safha vardır.

Kodlama, bilginin duyu organları yardımı ile bellek sistemine yerleştirme sürecidir. Kodlamada anlam bütünlükleri oluşturulup depoya atılır. Birçok tek tek

elemanı, birbiriyle bağlantıya sokarak daha büyük bir başlık altında toplama anlamına gelen kodlama, idrak organizasyonların da da muhtemelen temel mekanizmadır( Ayçiçeği, 1996: 52).

Bir şey kodlanırken tamamıyla değiştirilebilir ya da ardı ardına öğrenilecek şeyler ortak özellikleri ile kodlanabilir.

Depo, elde edilen verilerin tekrar kullanılmak üzere saklandığı yerdir. Burada kaydedilen yani kodlanılan uyarıcı tekrar kullanılmak (bilgi erişim) üzere saklanır.

Geriye getirme ( bilgi erişim ) , bellekte depolanan bilgilerin, izlenimlerin, buldukları durumdan çıkarılıp tekrar kullanılmak üzere hatırlanması işlemidir. Bu bilgi ve izlenimlerin aranılıp bulunması ya da bir takım ipuçları aracılığıyla çağrışımsal ilişkiler kurularak hatırlanması olayı , “ara, bul, geri getir” işlemiyle adlandırılmaktadır ( Topses, 1992 ).

Alsan’a göre; Kısaca, o sisteme önce bilgi yüklenir(kodlama) ; sonra bu bilgi zamanla unutulmayacak şekilde saklanır(depolama) ve nihayet saklanan bilgilere erişilir(bilgi erişim).Bu üç süreç farklı olmakla birlikte birbirine bağlıdır. Birinin bozulması hepsini etkiler( Ayçiçeği, 1996: 52).

Birçok araştırmacı hafızayı kısa ve uzun süreli olmak üzere ikiye ayırırken bazı araştırmacılarda hafızayı, daha çok bölümlere ayırmışlardır. Buna karşılık bazı araştırmacılarda tek tip hafıza sisteminin mevcut olduğunu savunmaktadırlar.

Genel olarak araştırmacılar tarafından kabul edilen ise duyuşal hafıza, kısa süreli hafıza ve uzun süreli hafıza bölümlerinden oluşan hafıza şeklidir.

Kısa süreli hafıza ’dan daha önce gelen hafıza çeşidi, duyuşal kayıt hafızasıdır. Kinşsch ’ e göre, duyuşal kayıt hafızasına gelen bilgiler buradan doğruca kısa süreli hafızaya aktarılır; burada bir kısmı unutulur kaybolur, bir kısmı ise üzerinde tekrarlamalar yapıp çalışılarak ezberlenir ve uzun süreli hafızaya geçirilir ( Tanör Öktem,1981: 66 ).

Örneğin bir müzik eseri ile ilk defa karşılaştığımız anda melodi ilk önce duyularak duyuşal hafızaya geçmektedir, burada tekrar yapılr ise kısa süreli hafızaya geçer.

Bu doğrultuda bilgi ilk önce duyuşal hafızaya gelmektedir. Burada bilgi kısa süreli tutulmaktadır fakat kapasite oldukça geniştir.

Bütün hafıza çeşitleri gibi duyuşal hafıza da kendinden sonraki bilişsel süreçler için kritik bir öneme sahiptir. Örneğin duyuşal hafıza olmasaydı çaldığımız bir eserin sonuna geldiğimizde başını unutmuş olacak eser hakkında herhangi bir fikre sahip olmayacaktık.

Aşağıda bu hafızalardan işitsel ve görsel hafıza üzerinde durulacaktır.

#### Görsel Hafıza

Sperling ve Averbach ' a göre sözel bilgi yaklaşık olarak 200 msn için görsel sistemde bir iz olarak sürmektedir. Eğer bu zaman içerisinde özü çıkarılmaz veya gözden geçirilmezse, tamamıyla sonraki işlem için mevcut olmayacak ve zayıflayacaktır ( Ayçiçeği, 1996: 35).

#### İşitsel Hafıza

Yapılan çalışmalar daha çok görsel hafızayla ilgili olsa bile işitsel hafızanın varlığı ve önemi üzerinde duran çalışmalarda mevcuttur.

Adams(1976)' a göre; İşitsel hafızada ses işitilince birim zamanda işlenir. İşitsel hafıza gelen konuşmanın parçalarını depolayabilmekte ve sonra bir bütün olarak parçaları işlemektedir. Cümleler ve cümlelerin parçalarını birleştirebilmektedir( Ayçiçeği, 1996: 43).

Kelimelerin anlamlı bütünler halinde anlaşılabilmesi için işitsel hafıza ne kadar önemli ise aynı şekilde müziğin anlaşılabilmesi ve anlamlandırılabilmesi için de o kadar önemlidir.

Sonuç olarak denilebilir ki; görsel ve işitsel hafızayla ilgili bilgiler, bilginin işlenmesindeki ilk basamakta, bir veya daha çok duyuşal hafızanın var olduğunu göstermektedir.

Başlangıçta duyuşal hafızaya gelen dışsal uyarıcıların etkisi pek farklı değildir. Ancak, duyuşal kayıda geldiğinde, beklenti ve dikkat süreçlerinin rehberliğiyle birey

kendisi için uygun olan uyarıcıları seçerek kısa süreli belleğe gönderir. Bilginin duyuşal hafızadan kısa süreli belleğe geçişinde dikkat ve seçici algı süreçleri süzgeç görevi yapar. Dikkat edilen, algı alanına giren uyarıcılar, kısa süreli belleğe aktarılmaktadır ( Senemoğlu,2001: 270).

Bilginin duyuşal hafızadan kısa süreli hafızaya aktarılmasını sağlayan süreçler bulunmaktadır. Bu süreçler biri dikkat etme ile başlayan süreçtir.

Dış çevreden bize gelen birçok uyarıcı olmasına rağmen biz, bizim için önem taşıyan ve bizim dikkatimizi çeken uyarıcılara yönelir, onları öğreniriz. Bu bağlamda bir eseri ezberlemek için yani hafızamıza iyice yerleştirmek için ilk önce o eserin ya da melodinin dikkatimizi çekmesi gerekmektedir.

Dikkat uyarıcıya ya da uyarıcılara tepki yöneltme işlemidir. Genellikle geçici bir içsel durumdur. Dikkat çok sınırlı bir kaynaktır. Bu nedenle duyuşal hafızaya gelen tüm uyarıcılara dikkat etmek mümkün değildir. Sadece dikkat ettiğimiz uyarıcıları işlemeye başlarız. Örnek olarak, otomobil kullanmaya yeni başladığımız zamanlarda otomobil kullanırken aynı anda müzik dinleyemeyiz ( Senemoğlu, 2001: 287 ). Tıpkı enstrüman çalarken başka bir şey ile ilgilenemediğimiz gibi.

Uyanıklık esnasında kişi dışarıdan ve kendi içinde kaynaklanan pek çok duyuşal sinyalle bombardımana tutulur. Beynin kendisi tarafından üretilen sonsuz bellek izleri ve düşünce dizileri de potansiyel uyarılar için ek kaynaklar sağlar. Uyarı mekânın o anda önemli olan hedefleri başarmak için gereken kısmı kişinin içsel ihtiyaçlarını, çevrenin durumunu ve geçmişten edinilmiş deneyimleri yansıtacak şekilde an be an değişir(Mesulam, 2000:171).

Psikolojik süreçler perspektifine bakıldığı zaman dikkatin sınırları bilinç, uyarılma, motivasyon, bellek ve algının sınırları ile kesişir. Bilincin içeriği, seçici dikkat içeriği ile belirlenir. Uyarılma, duyuşu, durum ve motivasyonun dikkate etkisi sezgisel olarak aşikârdır( Mesulam, 2000:175).

Sonuç olarak dikkat, duyuşal hafızaya ve kısa süreli hafızaya giriş işlemlerinde çok önemli faktördür. Birey dikkatleri, istekleri ve beklentileri doğrultusunda öncelik

vereceği bilgiyi diğerlerinden ayırır. Bundan dolayıdır ki eğitimeiler öğrencilerin dikkatlerini çekmek ve onları öğrettikleri konuya yoğunlaştırmak zorundadır.

Bilginin duyuşal hafızadan kısa süreli hafızaya aktarılmasını sağlayan diğer süreçler ise, ön öğrenmelerin, beklentilerin ve algılamanın etkili olduğu süreçlerdir.

Birey doğduğu andan itibaren çevreden gelen uyarıcıları algılar ve bu uyarıcılara tepki gösterir. Algıladığı bu uyarıcılara karşı istek, beklentileri ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli davranış değişiklikleri ortaya çıkarır. Bu noktada öğrenme işleminin gerçekleşmiş olur.

Öğrenme, yaşantı yoluyla bir davranışın kazanılması ya da değişmesi sürecidir. Öğrenilenler davranış olarak gözlenebiliyorsa; unutulmuyorsa; alışkanlığa dönüşmüş ise, öğrenmede oluşmuş demektir(Başaran, 1996: 25–26).

Zamanla bireyin istek ve ihtiyaçları da yaşantısı doğrultusunda değişerek farkı öğrenmeler gerçekleştirecektir. Doğal olarak bu öğrenmeler bireyin farklı dallarda bilgi birikiminin yani ön öğrenmelerinin oluşmasına neden olacaktır.

Bize gelen uyarıcılara verdiğimiz anlamlar geçmişten edindiğimiz yaşantılara dayanır (Senemoğlu,2001: 294). Örneğin Barok dönem müziği hakkında yorum yapması beklenen öğrencinin daha önce bu dönemin ve müziğinin özellikleri hakkında bilgi birikimine sahip olması gerekir.

Beklenti ise, kişinin tamamen ihtiyaçları ve ön öğrenmeleri doğrultusunda ki istekleridir.

İşleyen belleğe giren bilgi gerçeğin tam kendisi değil, gerçeğin yorumlanmış biçimidir. Bu yorumu ise bizim beklentilerimiz ve ön öğrenmelerimiz büyük ölçüde etkilemektedir (Senemoğlu, 2001: 294).

Duyuşal hafızadan bilgi bireyin dikkati, ön öğrenmeleri, beklentileri ve algılaması ile kısa süreli hafızaya geçmektedir.

Kısa süreli ve uzun süreli hafıza kavramları 1960 ' lı yıllarda amnezi hastaları ile normal insanların test sonuçları arasında farklar la ortaya çıkmıştır. Alsan ( 1994: 11)' a göre; Kısa süreli hafıza “ öğrenme, yargılama, mantık ve anlama süreçleri

sırasında bilgileri depolar ve işler” şeklinde tanımlanmıştır( Ayçiçeği, 1996: 50).

Kısa süreli depo kişinin çalışan hafızası olarak düşünülebilir. Hem uzun süreli depo hem de duyuşal kaydediciden seçilen inputlar işitsel, sözel veya dilsel şekilde burada tutulur. Kısa süreli hafızanın kapasitesi 7–9 birime kadar sınırlıdır ve ilgilenilmeyen bilgi yeni bilgiyle hemen yer değiştirir. Kısa süreli depoda bilginin kaybı tekrarlama yoluyla geciktirilebilir( Ayçiçeği, 1996: 50).

Duyusal ve kısa süreli hafıza birbiri ile bağlantılı gibi görünse de kendi aralarında bazı farklılıklarda taşımaktadırlar.

Ayçiçeği’ne (1996: 50) göre, kısa süreli hafıza bilgiyi daha uzun süre saklar ama buna karşın objenin görüntüsü fotoğrafik ve detaylı değildir. Kısa süreli hafıza da en fazla 7-9 eleman saklanabilir. Bu 7-9 eleman, sayı, harf, kelime, cümle, resim olabilir. Kısa süreli hafızada depolanan bilgi artık zihinde işlenmiş durumdadır.

Ayrıca kısa süreli hafızada bulunan bilgiler tekrar la istenildiği kadar uzun süre tutulabilirken duyuşal hafızada bu özellik yoktur. Bilgi ya silinir yada kısa süreli hafızaya geçer.

Kısa süreli hafıza bir konuşmayı takip edebilmemiz için süreklilik sağlamaktadır.

Kısa süreli hafıza sayesinde yaşantımız, izole, kesik parçalar olarak değil, süre gelen yaşantı akışı olarak algılanabiliyor. Fakat kısa süreli hafızanın kapasitesi sınırlı olduğu için yeni uyarılar geldikçe eskileri atılmaktadır ( Ayçiçeği, 1996: 50).

Kısa süreli hafıza da bulunan içerik eğer çaba gösterilmezse, uzun süreli hafızaya geçmeden kaybolmaktadır.

Genel olarak kabul edilen noktaya göre; kısa süreli hafızaya kaydolan bir birim 20–30 sn kadar burada kalır. Bu arada iyice ezberlenmek üzere üst üste tekrar edilirse, uzun süreli hafızaya geçer, tekrar edilmeyip çalışılmazsa 20–30 sn sonra kısa süreli hafızadan çıkar ve unutulur. Şu halde kısa süreli hafızanın fonksiyonu ya kullanmaya yetecek kadar kısa süreli bilgiyi tutmak ya da tekrarlaya tekrarlaya iyice ezberleninceye kadar tutulup sonra uzun süreli hafızaya geçirmektir(Öktem, 198: 59–60).

Kısa süreli hafızanın sınırlı kapasitesi olduğu söylenmektedir. Buna rağmen anlam bütünleri oluşturarak çok sayıda elemanın kısa süreli hafızada tutulabildiği de görülmüştür.

Hafıza teoristleri kısa süreli hafızanın esasen işitsel bir depo olduğunu ve kısa süreli hafızanın anlamsal vasıfta olan uzun süreli hafızadan farklılaştığına karar vermişlerdir. Sperling'e göre; Teorik varsayım, her duyuşal modalitede verilen sözel materyalin işitsel modaliteye dönüştürdüğü ve kısa süreli hafızada depolandığı şeklindedir. İşitsel inputlar direkt olarak işitselliğe dayanarak kısa süreli hafızaya girmekte ve görsel inputlar işitsel forma dönüşmektedir( Ayçiçeği, 1996: 53).

Birçok araştırmacı kısa süreli hafızanın sınırlı bir yapısının olmasından dolayı öğrenmeyi etkilediğini düşünmektedir. Daha öncede bahsedildiği gibi, kısa süreli hafızanın kapasitesi en fazla 7-9 elemanla sınırlıdır. Bu nedenden dolayı, kısa süreli hafızanın daha nitelikli kullanılabilmesi ve daha iyi öğrenmelerin sağlanabilmesi için eğitimcilerin bazı önlemler almalarını gerektirebilir.

Örneğin, öğretmenler açıklamalarını öğrencilerin kısa süreli bellekte işlem yapmalarına olanak verecek biçimde aralıklı ve değişik öğretim teknik ve araçlarını kullanarak yapmalıdır. Ayrıca aralıklarla yapılan yeniden gözden geçirmeler, özetlemeler, önemli yerlerin vurgulanması gibi etkinlikler, fikirlerin ve çalışmaların kısa süreli hafızada işlenerek uzun süreli hafızaya geçirilmesine yardımcı olurken uzun süreli hafızadan bilginin kısa sürede çağırılmasına da yardımcı olacaktır.

Bloom,( 1986); Norman,( 1982)'e göre Kısa süreli hafızanın gereğinden fazla yüklenmesini önlemek için alınacak önlemlerin bir diğeri de bireye ya da öğrenciye otomatiklik kazandırmaktır. Otomatiklik bilgi ya da işlemlerin çok fazla tekrar edilerek yetkin bir şekilde öğrenilmesi sonucu oluşur ve otomatiklik meydana geldiğinde bilgi ya da işlem çok az zihinsel çabayla gösterilebilir. Sonuç olarak, otomatikleştirilmiş işlemler kısa süreli hafızanın kapasitesinin gereğinden fazla yüklenmesini önlemiş olur( Senemoğlu,2001: 275).

Enstrüman eğitiminde, örneğin enstrüman çalmada olduğu gibi; birey

enstrüman çalmayı otomatikleştirdiği zaman artık bu işlemi zihinsel bir çaba sarf etmeksizin yapar ve artık enstrüman çalma işlemini gerçekleştirirken nüanslar ve dönem özellikleri gibi daha farklı kaygılar üzerinde durabilir.

Birçok önemli noktanın yanı sıra, bilginin daha uzun süreli kullanılmasında fark edildiği gibi tekrar çok önemli olan faktörlerden biridir. Hatta tekrar bilginin uzun süreli hafızaya geçişinde kullanılan önemli bir araçtır. Tekrar ezber yapmada önemli bir yer tutmaktadır.

Berk (1989)' e göre, Bazı bilgileri yeterince tekrar ederek uzun süreli belleğe aktarmamız mümkün olur. Bilginin uzun süreli belleğe aktarmanın en ilkel yolu, tekrar etmedir. Doğaldır ki çocukların kullandığı ilk bellek stratejisi de bilginin tekrar edilmesidir, bir deyişle de ezberlemedir(Senemoğlu, 2001: 297).

Birçok eğitimci kültür derslerinde ezberin iyi bir yöntem olmadığını savunmaktadır. Nedenini de; bilginin anlamadan, papağan gibi tekrar ederek hafızaya alınmasının olduğunu düşünmeleridir. Fakat enstrüman eğitimde ezber, daha çok bilginin hafızaya alınmasında kullanılan yöntemlerden biridir. Çünkü birey eseri çalabilmesi için önce o eseri bireyin öğrenmesi gerekir, öğrenmeden sonrada eser otomatikleşene kadar tekrar edilir ki yani ezberlenir ki eser daha iyi çalınır daha iyi yorumlanabilir.

Dempster(1988)' e göre, tekrar etmede zamanlamanın çok önemli olduğu gözlenmiştir. Öğrenme hatırlamada aralıklı olarak yapılan tekrarın, bir defada çok yoğun olarak yapılan tekrarlardan çok daha etkili olduğu gözlenmiştir. Diğer bir deyişle aralıklı tekrar, uzun süreli bellekten bilgiyi geri getirmede kolaylık sağlamaktadır (Senemoğlu, 2001: 297).

Birçok öğrencinin yapmış olduğu hatalardan biri, sınav tarihine bir iki gün kala eseri yoğun bir şekilde tekrar etmedir. Öğrenci bu şekilde tekrar ederek, bilginin uzun süreli belleğe gidişinde aksaklıklar yaratacak ve doğru öğrenmelerin oluşmasını engelleyecektir. Bunun yerine, çalacağı eseri her gün belirli aralıklarla, kendini çok yormadan, iyi konsantre olarak tekrar ederse ya da ezberine alırsa, doğru öğrenmeler oluşacak, eser uzun süreli belleğe atılacak ve eserin uzun süreli bellekten geri dönüşümü

çok daha kolay olacaktır.

Bilgi, duyuşal hafızadan, dikkat, ön öğrenmeler ve beklentiler doğrultusunda kısa süreli hafızaya geçer ve burada bilgi tekrar edilerek, kodlanarak uzun süreli hafızanın içinde yer almış olur. Uzun süreli hafıza, iyi öğrendiğimiz bilgiyi sürekli olarak depoladığımız ve kapasitesinin sınırsız olduğu bellek türüdür.

Uzun süreli hafızanın kısa süreli hafıza ile kodlama ve depolama gibi ortak özellikleri olsa bile farklı olan yönleri de vardır. Örneğin uzun süreli hafıza kısa süreli hafızaya oranla bilgileri uzun süre daha kapsamlı bir şekilde depolayabilmekte ve böylece yaşam boyunca binlerce kelime ve bilgiyi toplayarak bunları yıllar sonra hatırlamamızı ya da bu bilgileri fark etmeden kullanabilmemizi sağlamaktadır.

Taylor'a göre; Kısa süreli hafızanın tersine bilginin hepsi uzun süreli hafızadadır, fakat problem onu bulmak ve çağırabilmektedir. ( Ayçiçeği, 1996: 56).

Uzun süreli hafıza da depolama veya kodlamaya oranla asıl önemli olan nokta bilginin geri dönüşüm işlemidir.

Birçok araştırmacıya göre öğrenilen bilgi kısa süreli hafızada akustik olarak kodlanırken, uzun süreli hafızada anlamsal olarak kodlanmaktadır.

Atkinson ve Shiffrin hafıza modellerinin yanı sıra diğer aştırmacıların yapmış olduğu hafıza modelleri de bulunmaktadır. Bunlar;

Jamesin 1980 'li yıllarda yazmış olduğu Psikolojinin İlkeleri adlı kitabında; Bilinçli yaşantının, bellekten dolaylı olarak geri getirilmesin çaba gerektireceğini vurgulayarak birincil bellek ve ikincil bellek ayrımı yapılmıştır. Buna göre birincil bellekteki bilgilerin geri getirilmesi için çabaya gerek yoktur. Oysa ikincil bellekteki bilgilerin hatırlanması çaba gerektirir(Cangöz, 1997: 5).

Burada göze çarpan nokta; birincil bellek yakın geçmişi depolarken, ikincil bellek uzak geçmişi depolamaktadır. Böylelikle birincil bellekle ikincil bellek arasında belirgin bir paralellik bulunmaktadır.

James' in açıklamalarında 75 yıl sonra, Waugh ve Normanın geliştirmiş olduğu

modele göre, sözel malzeme önce birincil belleğe girer, buna geçici bellek denir. Sonra tekrar yoluyla burada tutulur ya da tekrar edilmez ve unutulur. Malzeme tekrar yoluyla ikincil belleğe girerek deneğin kalıcı belleğinin bir parçası haline gelmiş olur(Cangöz, 1997:5).

Burada dikkat çeken diğer önemli nokta ise, birincil ve ikincil hafıza modelinin kısa süreli ve uzun süreli hafıza modelinin temelini atmış olmasıdır.

Bilimin gelişmesiyle çoklu bellek sistemleri ortaya çıkmıştır. Bu sistemlerden biri Tulving'in kuramı olan episodik ve semantik hafıza modelidir.

Solso(1995: 175)' ya göre; episodik bellek bir kimsenin geçmişteki tarihi belli, kişisel olayları, bilinçli olarak geriye getirmesine karşılık gelen bellek türüdür. Diğer bir ifadeyle, "episodik bellek zamanı belli olan olaylar ile bunlar hakkındaki ilişkilere ait bilgileri depolar." Episodik bellek, değişiklik ve kayıplardan önemli ölçüde etkilenir(Cangöz, 1997: 9).

Episodik bellek bir nevi anıların oluşturduğu bilgilerin saklandığı veya depolandığı bellek türüdür.

Solso(1995)' ya göre; Semantik bellek zihinsel bir sözlük olarak değerlendirilmektedir. Semantik bellek belli bir zaman ve bağlamla bağlantılı olmayan veya belli bir zaman ve bağlam çağrıştırmayan genel bilgileri içerir. Değişik bilgileri işleme kapasitemiz, semantik bellekteki iyi düzenlenmiş bilgilere ve etkili geri getirme süreçlerine yüklenebilir(Cangöz, 1997: 10).

Problem çözme, nota okuma, kitap okuma semantik hafızadan getirilen bilgilerle gerçekleşmektedir.

Tulving daha sonraki zamanlarda semantik ve episodik belleğe ek olarak bir bellek türü daha ortaya koymuştur. Bu bellek türü, işlemsel hafıza(Prosedülar bellek)dediğimiz bellek türüdür.

İşlemsel bellek beceriye ilişkin performansların temelini oluşturur. Beceriye ilişkin performans, bir dizi kuralın yerine getirilmesiyle gerçekleştirilen, ancak kişinin bunu bilmediği durumlara karşılık gelir. Farklı bir terminolojiyle, işlemsel bilgi örtük

bilginin bir formudur. Bu bilgiye sahip olmak için onu bildiğimizin farkında olmamız gerekmez(Cangöz, 1997: 12).

Örneğin keman çalma işlemini gerçekleştirirken işlemsel bellekten aldığımız geri dönüşüm bilgilerini kullanırız ve farkına varmadan bu bilgilerle gerekli eylemleri gerçekleştiririz.

Yakın geçmişte keşfedilen bir diğer bellek sistemi ise daha önce algılanmış olan uyarının gelecekteki performansa etkisi olarak tanımlanan hazırlama sistemidir( Markowitsch,2000: 263). Örneğin Barok döneme ait bir eserin çalınmasında, daha önce Barok döneminden her hangi bir eser çalınmış olunması performansı olumlu yönde etkileyecektir.

Ayırt edici en önemli özellik, episodik belleğin yani başka bir deyimle bireyin edinme hatırlama sürecinin farkında olması, buna karşılık hazırlama ve beceri öğrenmenin örtük yani bireyin öğrenme sürecinin, hatta böyle bir bilgiye sahip olduğunun bile farkında olmamasıdır ( Markowitsch,2000: 263). Yani bir önceki örneği ele alacak olursak birey, Barok dönemine ait olan bir eseri, daha önce Barok döneme ait olan başka bir eser çalıştığı için, farkında olmadan dönem özelliklerini eserine yansıtacaktır.

Bir diğer bellek çeşidi ise Graf ve Schater'in çoklu bellek sistemi yaklaşımlarıdır.

Bu görüşe göre; örtük ve açık bellek ayrımı mevcuttur. Bu ayrımın temelinde bilginin farkında olarak ve farkında olmaksızın geri getirmesi süreçleri yer alır(Cangöz:1997: 22).

Sonuç olarak hafızayı bir bütün olarak kabul etmiş araştırmacılar olmasına rağmen; hafıza, daha yaygın olarak duyuşal, kısa süreli, uzun süreli olmak üzere üç kısma ayrılarak incelenmiştir. Daha sonra çoklu hafıza modeli genişletilerek, uzun süreli hafıza, episodik ve anlamsal hafıza daha detaylı olarak ele alınmıştır.

Literatür taramasında fark edilen diğer önemli olan nokta ise hafıza ile ilgili yapılan araştırmaların çok az ve yeni olmasıdır. Bu nedenle diğer hafıza çeşitlerinin aslında nasıl bir depo olduğu ve beynin neresinde gerçekleştiği hakkında herhangi bir

veriye rastlanmamıştır.

Yukarıda hafıza çeşitleri açıklanmış ve müzik eğitiminde, bireyin ezber yaparken bilgiyi nasıl sakladığı ve geri çağırdığı konusu aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Müzikte ezberin gerekliliği farklı yerlerde, farklı amaçlarda ve boyutlarda öne çıkmaktadır. Örneğin çaldığı, söylediği ya da yönettiği eseri ezbere bilen bir müzisyenin performansındaki başarı aynı işlemleri nota okuyarak yapmak zorunda kalan müzisyene oranla daha fazla dikkat çekmektedir. Performansın yanı sıra enstrüman eğitimcilerinin eserin dönem özelliklerini, teknik zorluklarını ezbere çalarak göstermesi yada öğrencisine uygulaması ve ondan eseri ezbere istemesi derslerde kullanılan yöntemler arasındadır.

Müzikal Bellekle ilgili birkaç tanım şöyle sıralanmaktadır;

Müzikal etki ve ayrıntıları akılda tutarak, bir müzik aleti üzerinde hepsini yeni baştan icra edebilme gücüne müzik belleği denir(Fenmen, 1991: 44).

İşitilen yazılan, görülen, dinlenen, söylenen, çalınan müzikleri ya da müziksel öğeleri, bıraktıkları izler yoluyla akılda tutma, saklama ve gerektiğinde hatırlama gücüdür. Müziksel bellek, algılamanın ya da algılanan duyuların niteliğine göre işitsel, görsel dokunsal, devinışsel ya da kassal olmak üzere çeşitlilik gösterir. (Uçan,1994: 20)

Bellek insanların biricik öğrenim aracıdır. Ancak, belleğin bilgiye veya zekâyaya dayanması da gerekir. Bir müzik eserinin yalnız akılda tutulması değil, aynı zamanda icra edilebilmesi de önemlidir. Zaten icra olunamayacak kadar benimsenmemiş bir eser henüz iyice bilinmiyor demektir(Fenmen, 1991: 44).

Müzik eğitiminde müzikal bellek dediğimiz, alınan verilerin kaydedildiği ve saklandığı yer oldukça önemlidir. Müzik Eğitiminde ezber, müzikal belleğe kayıt etme işlemidir.

Daha önce de açıklandığı gibi hafızaya iyi alınmış bir bilgi, özellikle uzun süreli hafızaya alınmış bir bilgi artık tamamen öğrenilmiştir. Öğrenme işlemi gerçekleşmemiş bir bilgi ise hafızamızda yer edinemez.

Müzik belleğinin genişliği, değişik bellek deneyleri yoluyla arttırılabilir. Müziksel bellek, karışıklığı, belli çalışmalarla giderilebilir ya da en aza indirilebilir(Uçan,1994: 20).

Ezberleme işlemi, yani hafızaya alma işlemi çok tekrarlarla olabildiği gibi bireyin bilinçli yöntemlerle çalışmasıyla da gerçekleşebilir. Bilindiği gibi en ilkel ezberleme yöntemi fazla tekrarlarla elde edilen yöntemdir. Birey çalışacağı eseri ya da etüdü o kadar çok tekrar eder ki artık parmaklar otomatikleşmiş ve eser melodisi, beyinde iyice yer etmiştir. Kısaca çok fazla çaba sarf etmeden dinlenen yani dikkat edilen bir müzik eseri duysal hafızadan geçtikten sonra kısa süreli hafızada yer alır, birey tekrar etme yöntemini de kullanarak diğer ezberleme yöntemleriyle eseri uzun süreli hafızaya gönderir. Böylelikle eser daha sonra tekrar kullanılmak üzere orada depolanır.

Ezberleme yöntemi deyince; akıla ilk gelen bir nevi çalışma yöntemidir. Birey çalışma işlemini bitirdikten sonra eserin tümünü ezber çalabilir düzeye gelebilir.

Müzikal bellek, şu yollarla çalışılarak geliştirilebilir;

1. Kulakla ezberleme (Ses yüksekliğinin ve şiddetinin ezberlenmesi)
2. Göz ile ezberleme(Kâğıt üzerinde yazıların, değer - şekil olarak notaların ve tuşe üzerindeki yerlerin ezberlenmesi)
3. El ve kol hareketlerini ezberlenmesi (eseri uzun zaman çalarak hareketleri otomatikleştirme ve ritmik hareketlerin ezberlenmesi )
4. Zekâ ile ezberleme (Eseri muhtelif yönlerden analiz ederek ezberleme) (Fenmen, 1991: 44).

**Kulakla ezberleme:** Bu ezberleme yöntemi müzisyenin duyma yeteneklerinin daha da artırıldığı bir çalışma yöntemidir. Birey eseri dinleyerek ezberine almaktadır. Bu çalışma yöntemi daha çok bireysel çabayla olmaktadır. Bu konuda eğitmenlere önemli ölçüde görev düşmektedir. İyi işitmeyen bir kulak dışarıdan gelen sesleri çabuk hatırd tutmamıza ister istemez engel olur. Kulak ezberi için girişilecek çalışmalara ancak öğrencinin işitme yeteneği normal hale geldikten sonra başlanmalıdır (Fenmen, 1991).

Ayrıca öğretmen, öğrencinin algılama özelliklerine göre çalışma stratejileri geliştirmelidir. Örneğin eseri bölümlere ayırarak öğrencinin algılamasını kolaylaştırabilir daha sonra da basitten karmaşığa yöntemi ile çalışmalarını sürdürebilir.

**Göz Ezberi (Görsel olarak ezbere alma):**Bu yöntem ise bireyin gerek tuşe üzerinde gerekse kâğıt üzerindeki nota yerlerini fark etme işlemiyle gerçekleşir. Birey ilk önce kâğıt üzerinde notaları okuyacak ve daha sonra bu notaları tuşeye basarak yerlerini iyice öğrenecektir. Burada iyi algılayan bir kulağın ve geçmiş bilgi birikimlerinin önemi büyüktür. Çünkü birey okurken veya çalarken doğru ritim kalıplarını ve ses aralıklarını da fark etmelidir.

Gözle ezberleme için yapılacak çalışma, önce iki ölçülük kolay melodileri kâğıttan okuduktan sonra ezbere çalmak şeklinde yapılır ve çalışma, dört, sekizlik ve onaltışar ölçülük kısa melodilerle ya da iki sesli kanonlarla genişletilir. Görüldüğü gibi kulakla göz işbirliği yapmaktadır(Fenmen, 1991: 45).

**Hareketlerin Ezberlenmesi(El, kol ve parmak hareketlerini ezbere alma):**Bu çalışma yöntemi daha çok kişinin tekrarıyla gerçekleşen bir ezberleme yöntemidir. Birey deşifre ettiği eseri ya da etüdü o kadar çok tekrar eder ki artık parmaklar otomatikleşmiştir. Yapılan bu ezber yöntemi çok da güven verici değildir. Çünkü yapılacak en küçük hata bireyin konsantresini bozacağı gibi eserini tekrar toparlamak kişi için zor olacaktır. Bunun yanı sıra böyle bir ezberleme yönteminin iyi yönleri de bulunmaktadır. Örneğin, konser performansı sırasında heyecan faktörünün etkili olması ya da zihnin başka düşüncelere yoğunlaşması anlıkta olsa bireyin hata yapmasına neden olacaktır. Hatayı, büyük ölçüde ezberleyen ve otomatikleşen parmak hareketleri engelleyebilir.

Hareketlerin ezberlenmesi gerekli olmakla beraber, yalnız başına kaldığı zaman hem tehlikelidir hem de müzikal değildir (Fenmen, 1991: 45).

**Zeka Ezberi:** İcracı öğreneceği eser üzerinde dikkat ve zekasını ne kadar çok

kullanabilirse eseri o kadar kolay ve tam şekilde ezberler(Fenmen, 1991: 45).

Yeni alınmış olan bir eseri deşifre etmeden önce birey eserin yapısını, armoni özelliklerini ve formunu incelemeli ve iyice öğrenmelidir. Çünkü deşifre esnasında doğru bilgilerin edinilmesi diğer bilgileri de büyük ölçüde etkilemektedir. Bunun içinde kişinin armoni, form bilgisi, kontrpuan ve kompozisyon çalışmalarına gereksinimi vardır.

Böyle ezberlenmiş olan bir eserin çalınması sırasında, yanlışma payı pek azdır. Ancak, icra sırasında dalgınlık, dikkatsizlik veya heyecandan ötürü, belleğin bir tarafı silinebilir(yani geri çağırılmayı yapamayabilir).İcracı ani olarak tekrar kendini toparlayabilirse, eseri herhangi bir yerinden çalmaya devam edebilir(Fenmen, 1991: 45).

İcracı, müzikal ihsasları, kasları aracılığıyla yeniden yaratmaya mecburdur. Öyleyse, ihsaslar ezberleninceye kadar adaleler bunları yaratmak için yaptıkları hareketleri otomatikleştirir. Sonra bu ihsaslar analiz edilir, zekâmız aracılığıyla beynimize aşılır ve ancak böylelikle eser tam olarak incelenmiş olur(Fenmen, 1991: 45).

Zekâ yardımıyla ezber, oldukça ileri bir müzik bilgisine dayanır. Aksi takdirde hem yarım kalır, hem de diğer bellek şekilleri gibi yalnız başına iken güvensizlik verir. Bu türlü belleğin armoni, kontrpuan, füg, form bilgisi ve hatta kompozisyon etüdüne ihtiyacı vardır. Olgun bir icracı belleğin bu yanını da tamamlamalıdır. Bu tarafın gelişmesi için “ezberlenmiş bir eseri kâğıt üzerine yazmayı” denemek yaralı olur(Fenmen, 1991: 45).

Diğer bir taraftan teknik güçlük içeren bir bölüm bıkkınlık derecesinde yinelenendiğinden, güçlü olmayan, ancak armonisi karışık bir geçitten daha kolay ezberlenir. Buna karşın armonik geçitlerin ezberlenmesi tamamen bilinçli bir belleğe dayanır ve öğrencinin armoni bilmemesi durumunda doğal olarak güçleşir(Tarkum, 2001: 19 ).

Sonuç olarak kişi, ezberleme yöntemlerinin hepsini kullanarak, çalıştığı eseri ezberine alırsa doğru öğrenme işleminin yanı sıra uzun süreli belleğe giren bilgilerin daha kalıcı olmasını sağlayacaktır. Böylelikle birey ezberleme işlemini bilinçli

gerçekleştirecek ve daha sonraki öğrenmeler için doğru zeminler bırakacaktır.

Ayrıca birey çalacağı eseri zihinde sürekli tekrar ederse eserin kalıcılığına katkıda bulunmuş olur. Örneğin birçok müzisyen yeni bir müzik parçası yapmak ve daha önce çalıştığı bir eseri hatırlamak için ya da performansına yön vermek için genelde müzikal canlandırma yöntemini kullanırlar( Aleman, 2000:1 ). Bu noktada birey sessiz tekrarlarını müzikal canlandırma ile gerçekleştirmektedir.

İcracı, öğreneceği eser üzerinde dikkat ve zekâsını ne kadar çok kullanabilirse, eseri o kadar kolay ve tam bir şekilde ezberler.

Bahsedildiği gibi öğrenme eylemi gerçekleşmeden ezberleme gerçekleşemez. Burada öğrencinin çalışma yöntemleri ve öğretmenin yol gösterici rolü çok önemlidir.

Bu doğrultuda bir eseri veya etüdü uzun süreli hafızaya alırken çalışılacak yöntemler şöyle özetlenebilir:

1. Ön öğrenmeler
2. Eserin baştan sona görsel olarak incelenmesi
3. Eserin baştan sona bir kez çalınması
4. Eserin armoni, form, ritim vb. analizlerinin yapılması
5. Teknik analizin yapılması
  - a) Parmak numaralarının belirlenmesi
  - b) Yay tekniğinin belirlenmesi
6. Yavaş ve dikkatli alıştırma
7. Ezbere alma çalışmaları
8. Eserin bütün özelliklerini bilerek ve uygulayarak belirli aralıklarla sürekli tekrar
9. Yorum

**1. Ön öğrenmeler:** Bireyin, herhangi bir eseri çalabilmesi için o eserin teknik düzeyine gelmiş, gerekli becerileri kazanmış olması gerekmektedir.

Öğrenci çalacağı eserin bestecisini, dönem özelliklerini bilerek aynı zamanda eserin kaydını dinleyerek, o eseri çalmaya güdülenmektedir. Bireyin yapacağı işe güdülenmesi, ezberlemesini kolaylaştırırken doğru öğrenmelerin oluşmasını da gerçekleştirecektir.

**2. Eserin baştan sona görsel olarak incelenmesi:** Öğrenci, eserin notasını baştan sona inceleyerek hem ön öğrenmelerine (hazır bulunuşluk düzeyi) katkı sağlayacak hem de eser hakkında daha ayrıntılı bir şekilde fikir edinecektir.

**3. Eserin baştan sona bir kez çalınması:** Yukarıdaki çalışmalardan sonra, öğrenci eserini veya etüdünü baştan sona çalarak yani deşifre ederek uygulama işlemine geçecektir. Ön öğrenmelerle birlikte çalacağı eseri ezgisiyle tanıyacaktır.

**4. Eserin armoni, form, ritim vb. analizlerinin yapılması:** Eserin armoni, form, ritim gibi analizlerinin yapılması, öğrencinin bilerek çalmasını sağlayacaktır. Böylece öğrencide kalıcı öğrenmeler gerçekleşecektir.

#### **5. Teknik analizin yapılması:**

a)Parmak numaralarının belirlenmesinin önemi büyüktür. Çünkü birey, parmak numaralarını, pozisyon geçişlerini iyi öğrenerek, eserde karşılaştığı zorlukları yenmede önemli bir adım atmış olur.

b)Yay tekniğinin belirlenmesi ile eserin çalımındaki başarı daha fazla artacaktır. Bilindiği gibi, yaylı çalgılarda yayın iyi kullanılmasının önemi büyüktür. Yayın, eserin dönem özelliklerine göre kullanılması, dönemin dinleyiciye yansıtılması açısından ayrı bir önemi taşır. Öğrenci eserin gerektirdiği yay hareketlerini ayrıca çalışmalıdır.

Ayrıca teknik analizde; öğrenci, eserin zor olan bölümlerini belirlemelidir. Böylece zamanını iyi kullanarak, daha fazla çalışması gereken yerler üzerin duracak, zorlukları daha da kolay aşacaktır.

**6. Yavaş ve dikkatli alıştırma:** Bu aşamada eser baştan sona yavaş ve dikkatli çalışılmalıdır. Böylece hata yapma payı azalacak ve doğru öğrenmeler gerçekleşecektir.

**7. Ezbere alma çalışmaları:** Bu aşamaya gelmiş olan birey artık eser hakkındaki öğrenmelerini gerçekleştirmiş demektir. Sıra; eserin kalıcılığının sağlanmasına gelmiştir. Buda eseri ezbere alma işlemi ile gerçekleşecektir.

Özellikle performansa yönelik olan bu çalışmalar eserin iyi çalınması ve eserin benimsenmesi için önemli bir adımdır. Bundan dolayı ezber çalışma yöntemlerinin önemi büyüktür. Öğrenci, ezber yaparken kendi çalışma yöntemlerini ya da öğretmenin göstermiş olduğu çalışma yöntemlerini kullanabilir.

Örneğin; eserin melodisini ezbere almak ya da önce pasaj pasaj alıp daha sonra eserin tamamını ezbere çalmak değişik ezber yöntemleridir. Öğrenci sabah uyandığında ya da günlük işlerini yaparken eseri sürekli zihninde tekrarlayarak, eserin uzun süreli hafızada kalmasına ve uzun süreli hafızadan geri dönüşümüne yardımcı olabilir.

**8. Eserin bütün özelliklerini bilerek ve uygulayarak belirli aralıklarla sürekli tekrar:** Bu aşamaya gelen öğrenci ezber çalışmaları ile birlikte eser hakkındaki öğrendiği her şeyi uygulamaya koymalı ve bu şekilde belirli aralıklarla tekrar tekrar eseri çalmalıdır. Öğrenci, bu çalışmaları ezbere alma çalışmaları ile aynı zamanda gerçekleştirmelidir. Böylece eserin bütünlüğü bozulmadan, eser uzun süreli hafızaya alınacaktır.

**9. Yorum:** Öğrenci bu konumda esere kendinden de bir şeyler katmalıdır. Tabi ki eserin dönem özelliklerinin, ritmik yapısının bozulmamasına da dikkat edilmelidir. Eseri yorumlayarak çalan öğrencinin, artık o eseri benimsemiş olduğu anlaşılır.

Aşağıda piyona ya yönelik “çalışma aşamaları önerisi” verilmiştir. Fakat bu aşamaları yaylı enstrümanlar için düşünmekte mümkündür.

A-Bir etüdün analiz edilmesi (Çözümlemesi) ve seslendirilmesine yönelik çalışma aşamaları;

1. Etüdün baştan sona deşifre edilmesi
2. Teknik analizin yapılması
3. Parmaklama
4. Etüdün ritmik ve armonik analizinin yapılması
5. Teknik gurupların önce her birinin kusursuz hale getirilmesi, daha sonra bağlantıların, yani bir guruptan diğereine geçişin kusursuzlaştırılması ve tamamen birleştirilmesi
6. Mevcut nüansın, tempo ve yorum işaretlerinin/terimlerinin incelenmesi ve uygulanması
7. Kendi yorumumuzu ortaya çıkarmak için gerekli değişikliklerin ve ilavelerin oluşturulması, gerçekleştirilmesi
8. Etüdün baştan sona birkaç kez çalınması(Berki, 1994)

Benjamin (1979) 'e göre;

B-Bir eserin çözümlemesi ve seslendirilmesine yönelik çalışma aşamaları;

1. Dinleme
2. Tarihi ve Biyografik İçerik Açıklaması
3. İlk Çalış:
4. Analiz İçin Düzenleme ve Genel Fikirler
5. Teknik Analiz

Yukarda açıklanan bu çalışma yöntemleri aynı zamanda ezberleme yöntemleri olarak ta düşünülebilir. Çünkü öğrenilen bilgi aynı zamanda hafızaya da alınmış demektir

Yapılan araştırmalara göre, müzik eğitiminde hafızanın yeri ve önemi büyüktür. İyi bir müzisyenin müzik belleğini iyi kullanması ve geliştirmesi gerekmektedir.

Ön araştırmada, Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalının ve Güzel Sanatlar Liselerinin öğretim ve sınav programları incelenmiş ve ezberin kullanımıyla ilgili veriye rastlanmamıştır. Konservatuvarlara yönelik yapılan ön araştırmada ise, yaylı çalgılar anasanat dalı öğrencilerinin vize ve final sınavlarına yönelik müfredat incelenmiş, ezberin önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra araştırmalarda öğrencilerin solistik performanslarında ezberi sıklıkla kullandığı ve bazı konservatuvar öğretmenlerinin de derste öğrencilerden ezbere çalmalarını ve çalışmalarını istediği belirlenmiştir. Ön araştırmadan elde edilen bu veriler doğrultusunda araştırma, ezberin sıklıkla kullanıldığı devlet konservatuvarlarına yöneliktir.

Hacettepe Devlet Konservatuvarı Türkiye'nin en eski ve en köklü konservatuvarıdır. Konservatuvar, 1936 yılında açılan Ankara Musiki Muallim mektebine bağlı olarak, Ankara Devlet Konservatuvarı adı ile açılmıştır. Daha sonra 1938 yılında Gazi Eğitim Enstitüsüne, 1982 yılında da Hacettepe Üniversitesine bağlanmıştır.

Halen Hacettepe'ye bağlı olan konservatuvar ilköğretim, lise, lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim vermektedir. Türkiye Cumhuriyetinin müzik sistemini oluşturan en temel, en köklü, en gelişkin ve en etkin kurum ve kuruluşların başında gelen Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarının temel amacı, solist sanatçı, orkestra sanatçısı, sahne sanatçısı ve sanatçı öğretmen yetiştirmektir.

Bu bağlamda araştırma Hacettepe Devlet Konservatuvarında yapılmış ve araştırmanın problemi şu şekilde belirlenmiştir.

### **1. 1 Problem**

Devlet konservatuvarları İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin, ezberi kullanma / ezber çalma durumları nelerdir? Ayrıca ezber çalma öğrencilerin performanslarını nasıl etkilemektedir?

Bu araştırmanın amacına ulaşabilmesi için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

## 1. 2 Alt Problemler

1. 2. 1. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeyi (ön öğrenmeleri, istek ve beklentileri) ezber aşamasına ne derece yansımaktadır?

1. 2. 2. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin eseri tanıma ve çalışma aşamasında kullandıkları yöntemler nelerdir?

1. 2. 3. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ezber çalma aşamasında kullandıkları yöntemler nelerdir?

1. 2. 4. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin, ezber çalma / ezber kullanma aşamasında karşılaştıkları güçlükler var mıdır? Varsa kendilerince bu güçlükleri aşmak için ne gibi çalışmalar yapmaktadırlar?

1. 2. 5. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ve öğretmenlerinin “ezbere çalmanın performansına olan etkisi” konusunda ki görüşleri nelerdir?

1. 2. 6. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ve öğretmenlerinin ezber çalma konusunda görüş ve önerileri nelerdir?

1. 2. 7. Yaylı çalgılarda duyuşal hafızadan, davranış oluşumuna geçen süreçlerde ezberin yeri nedir? Örnek bir ezberleme aşaması nasıl olmalıdır?

### 1.3 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Devlet konservatuvarları Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'nda eğitim gören öğrencilerin, ezberi kullanma durumlarını, ezberin enstrüman eğitimlerindeki yerini ve ezberin performanslarını nasıl etkilediğini belirleme aynı zamanda bu konuya ilişkin öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini değerlendirme amacını taşımaktadır.

### 1.4 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, konservatuvarlarda sıkça kullanılan ezberin nasıl ve ne şekilde kullanıldığını belirleyerek, olumlu veya varsa olumsuz yönlerini açıklayacak ayrıca ezber çalmanın öğrencilerin performanslarını ne şekilde etkilediğini tespit edecektir. Öğrenci ve öğretmen görüşleri ile ezber çalmanın niteliğinin vurgulanması, ezberin müzik eğitimi için ne derece önem taşıdığı belirlenmesi ve bu konu ile ilgili yapılacak olan çalışmalara ışık tutması bakımından, araştırma önem taşımaktadır.

### 1.5 Sayıtlar

Araştırmada;

- 1.5.1 Görüşme yapılacak kişilerin alanın da yeterli oldukları,
- 1.5.2 Araştırma için seçilen veri toplama yöntemlerinin, nitelik, süre ve maliyet bakımından bu araştırma için en uygun olduğu,
- 1.5.3 Geliştirilen veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu,
- 1.5.4 Araştırmada görüşüne başvuru alan eğitimcilerin gerçeği yansıttıkları,
- 1.5.5 Araştırmada görüşüne başvuru alan öğrencilerin gerçeği yansıttıkları,
- 1.5.6 Araştırma için seçilen kaynakların, yeterince geçerli ve güvenilir olduğu,
- 1.5.7 Kullanılan çözümleme yöntemlerinin, verilerin yapısına ve araştırmanın amaçlarına uygun olduğu, temel sayıtlarından yola çıkılmıştır.

## **1. 6. Sınırlılıklar**

Bu araştırma;

**1. 6. 1** Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencileri ve öğretmenleri ile

**1. 6. 2** 2005–2006 eğitim ve öğretim dönemi ile sınırlıdır.

## BÖLÜM II

### İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde yerli ve yabancı kaynak taraması yapılmış ve konu ile ilgili yayın ve araştırmaların, kısaca özetleri sunulmuştur.

Araştırma ile ilgili tezler,

Gülseven Kanizi, “Piyano Çalmada Ezber”, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ocak 1999, Ankara

Gülseven Kanizi, piyano eğitiminde ezber çalmanın önemini ve gerekliliğini vurgulamak amacıyla Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünde çalışmasını gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada bir müzik parçasının ezberlenmesinde izlenmesi gereken yol, yöntem ve teknikler incelenmiş ve bunlara ne kadar uyulduğu tespit edilmiştir. Amacını gerçekleştirirken Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünde eğitim gören 30 piyano öğrencisiyle veri toplama yöntemlerinden anket tekniğini kullanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, ezber çalmanın önemi ve gerekliliği görüşüne katıldıklarını, ancak bu konu ile ilgili herhangi bir eğitim almadıkları ve ezberleme teknikleri esaslarına yeterince uymadıkları için zorluklar ile karşı karşıya kaldıklarını göstermektedir. Kanizinin yapmış olduğu tez yapılan bu araştırma ile paralellik göstermektedir.

H. İlyas Göz, “Hafızanın Anlamaya Etkileşimi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı / Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Doktora tezi, 1992, Konya

Bu araştırmada, ‘‘hafıza yanılması’’ olgusunu merkez alarak anlama ve hafıza süreçleri arasındaki etkileşim incelenmiştir. Bu maksatla, zakpınar’ ın (1978) hafıza yanılmalarını açıklamak için formüle etmiş olduğu ‘‘iki ayrı hafıza kodu’’ teorisinin anlama sürecini açıklayabilme açısından implikasyonları ortaya konmuş ve deneysel olarak tahkik edilmiştir. Teorinin hafıza yanılmalarına dair belli başlı  mantıksal sonucu dört ayrı deneyde test edilmiştir. Araştırma gerçekleştirilirken, 23–26 yaşalar arasında farklı meslek guruplarına dahil olan 28 erkek denekle çalışılmıştır. Deneklere birbiri ile paralel dört deney uygulanıştır.

Deneylerde deneklere nbilgili ve nbilgisiz pasajlar sunulmuş ve hangisinin daha fazla hatırlandığı ve hangisinde yanılmanın daha az olduğu araştırılmış, pasajların hatırlanmasında tekrarla yanılmanın ne kadar azaldığı saptanılmaya çalışılmış, pasajları anlamının kısıtlandığı deney ortamında ezberleme talimatı verilmiş ve yanılmanın hangisinde daha az olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda İlyas zn hazırlamış oldu araştırma, yapılan bu araştırmaya, nbilgili ve nbilgisiz çalışmaların, ezberin ve tekrarın ne derece önemli olduğu doğrultusunda katkıda bulunmuştur.

Banu Tavat Cangöz, ‘‘alışma Türünün Bellek lmleri zerindeki Etkileri’’, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Mayıs 1997, Ankara

Banu Tavat Cangöz bu araştırmada; bellek ölçümleri arasındaki ayrımları belirleyen önemli etkenlerin ortaya çıkarılmasını amaçlanmıştır. Araştırmayı gerçekleştirmek amacıyla, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat fakültesi öğrencilerinden toplam 240 denekle (120 kız, 120 erkek)alışılmıştır. Denekler, alışma ve test aşamalarına bireysel olarak tabi tutulmuştur. Ölçümlerin değerlendirilmesinde, dört ayrı tek yönlü varyans analizi ve Tukey testi teknikleri kullanılmıştır. İstatistiksel analiz sonuçlarına göre, çalışma koşulu türü değişkenin dört farklı bellek ölçümü üzerindeki temel etkisini anlamlı bulunmuştur. Sonuçta episodik ve semantik bellek ayrımlarının farklı bilgi işleme düzeylerini değişik derecelerde içerdiği deneysel olarak gösterilmiştir. Bu

araştırma semantik ve episodik bellek kavramlarının açıklanması ve müzik eğitimiyle ilişkilendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Ayşe Ayçiçeği, “Uyarının Hafızaya Kodlanmasında İşitsel, Görsel ve Anlamsal Özelliklerin Etkisi”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ocak 1996, İstanbul

Bu çalışmada uyarının hafızaya kodlanmasında, uyarının hangi özelliklerinin etkili olduğu, bu özelliklerin yaşa, cinsiyete bağlı olarak değişip değişmediği, uyarının görsel özelliklerinin tek başına mı yoksa sözlü olarak isminin söylenmesiyle birlikte daha etkili olduğu araştırılmıştır. Araştırmaya 5–13 yaş gurubundan 545 öğrenci katılmış ve öğrencilerle teker teker çalışılmıştır. Öğrencilere uygulanan deney ve tanıma testi, işitsel, görsel ve anlamsal olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Elde edilen sonuçlar, 5 yaş hariç 6–13 yaş gurubunda uyarının hafızaya kodlanmasında uyarının işitsel, görsel, anlamsal özelliklerinin hepsinin etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca cinsiyet faktörünün de anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Ayçiçeğinin hazırlanmış olduğu tez ile yapılan bu araştırma ilişki içerisinde. Özellikle hafıza çeşitlerinin belirtilmesi ve uyarının işitsel, görsel ve anlamsal açıdan değerlendirilmesi, müziğin kaydedilmesini etkileyen faktörlerin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Erol Tarkum, “Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Yaylı Çalgılar Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2001, İstanbul

Erol Tarkum’un yapmış olduğu bu tez, Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarında yaylı çalgılar eğitiminde karşılaşılan sorunlar ortaya koymak, bu sorunların daha etkili bir biçimde çözülebilmesi ve daha iyi bir yaylı çalgı eğitimi için

öneriler geliştirmek ve program geliştirme çalışmalarına katkı sağlama amacını taşımaktadır. Bu amacı gerçekteştirmek için konservatuvarın yaylı çalgılar anabilim sanatsal öğrencileri ile veri toplama yöntemlerinden anket, gözlem ve görüşme yöntemlerini kullanmıştır. Araştırmada öğrencilerin karşılaştıkları sıkıntılar belirlenmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Erol Tarkum'un yapmış olduğu bu tez, içerik bakımından yapılan bu araştırma ile ilişki içerisindedir. Araştırma, yaylı çalgı eğitimde çalışma yöntemlerinin belirlenmesi, ezberin yaylı çalgılar eğitimindeki yeri ve heyecan, kaygı ve psikolojik etmenlerin ortaya çıkardığı olumsuzlukların nasıl aşılabileceği vb. konularda araştırmaya önemli ölçüde katkı sağlamaktadır.

Araştırma ile ilgili makaleler;

Aaron Williamon ve Tobias Egnerb “Memory Structures For Encoding And Retrieving A Piece Of Music: An ERP Investigation(Müzik parçalarının hafızadan geri çağırılması ve kodlanması için hafıza yapıları: ERP araştırması)” Müzik Kraliyet Okulu, Sinirbilimleri ve Psikolojik hastalıklar bölümü, Tıp fakültesi, Imperial College London, İngiltere, ERP araştırması, 18 Mayıs 2004

Bu çalışma, “profesyonel müzik hafızasının, davranışsal ve sinirsel ilişkisini, özellikle karmaşık müzik parçaları içerisindeki belirli aralıkların, hafızada kodlama ve geri çağırma için sunduğu yapısal işaretleyicilerin olduğu” hipotezini incelemiştir.

Altı piyanistten, eserlerin içerisindeki giriş bölümlerinin yapılanması ve hazırlanan müzik ölçülerinin tanımlanması için, J.S.Bach ın hazırladığı bir eserin giriş bölümünü öğrenmeleri ve daha sonra da bunları hatırlamaları istenmiştir. Ezbere çalınan parçanın performansı ile; katılımcılar görsel hafızadan hatırlama bölümünde yani, eşlenen yeni aralıklardan ayrılma zorunluluğu olan eserin giriş bölümündeki tek aralıklarda yer almışlar. Hatırlama bölümü sırasında EEG(electroencephalogram) kaydedildi ve olay-ilişkili potansiyeller (ERP'ler- event-related potentials) yapısal ve

yapısal olmayan aralıklar içerisindeki durumların hipotezine göre doğru tanımlanan uyarıcı denemelerin giriş bölümlerinin ortalamaları alınmıştır.

Sonuç olarak bu araştırmada, uyumlu(yapısal) aralıkların doğru tanımlanmaları uyumsuz aralıkların (yapısal olmayanların) hatırlanmasından belirgin bir şekilde daha hızlı ve daha yüksek doğruluk gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, (yapısal) uyumlu aralıkların hatırlanması, (sağdaki beynin bölümü) sağ centro-parietal scalp dağılımı ve 300–400 ms gizliliğinde önemli bir seviye, daha büyük negatif ERP seviyelerindeki sıçramalar ile ilişkilendirilmelidir. Bu orta-gizlilikteki negatiflik, kompleks, anlamsal yapıların geri çağırılması ve kodlanmasındaki ipuçları bildiren uyarıcıların işlem içeriklerini belirler. Aynı zamanda bu olgu nitelik ve kavramsal olarak klasik N400 ERP si kadar daha önce tanımlanmış, hatırlama hafıza ERP'lerinden daha farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler profesyonel hafızanın var olan teorilerini desteklemektedir.

Yapılan bu araştırma beyinde nota aralıklarının kodlanması ve ipuçları ile nasıl geri çağırıldığını ve davranış ile sinir ilişkisini araştırmaktadır. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarında yapılan bu araştırmanın giriş bölümdeki, hafıza gruplarının tanımlanmasında araştırma yardımcı olmaktadır.

M. Lotze, G. Scheler, H. – R. M. Tan, C. Braun and N. Birbaumer, “The Musician’s Brain: functional imaging of amateurs and professionals during performance and imagery (Müziyenin Beyni; performans ve hafızada tasarlama sırasında amatör ve profesyonel fonksiyonel tasarımı)” , Medikal psikoloji ve davranışsal nörobiyoloji, Tübingen Üniversitesi, Tübingen, Almanya, Nürnberg flarmonik Orkestrası, Nürnberg, Almanya, Nöroloji Hastanesi, Erlangen-Nürnberg Üniversitesi, Erlangen, Almanya, Sinir ve davranış bilimleri Yüksek okulu, Uluslar arası Max Planck araştırma okulu, Tübingen üniversitesi, Tübingen, Almanya, Kavramsal sinir bilimleri merkezi, Trento Üniversitesi, İtalya, 22 Temmuz 2003

Bu araştırmada, profesyonel ve amatör kemancılara Mozart'ın G Major konçertosu verilmiş, gerçek performansları ile hafızada canlanan performansları ve bu performansların aktivasyon haritaları kıyaslanmıştır.

Bu araştırmada, deneklerden, Konçertonun ilk 16 ölçüsünü çalmaları istenmiştir. Yani deneklerin sol el parmak hareketleri ile bu hareketlerin zihinde canlandırılmasına bakılmıştır. Bu durumda EMG ( Electromyography) kayıtları hafızada canlandırılan müzik performansları sırasında kullanılmıştır. Profesyonel müzisyenlerin beyinlerindeki bazı bölümlerin ve yarım kürelerin(sensorimotor cortex, bilateral superior parietal loblar ve ipsilateral anterior cerebellar) beyinde odaklanmış aktivasyonlar gösterdiği ve hareket uygulamaları sırasında daha yüksek EMG genliklerini oluşturduklarını tespit etmişlerdir.

Sonuç olarak, profesyonellerin sağ temel işitsel kortekste daha yüksek aktivite sergilemesi, işitsel – motor birleşme iletişiminin artırılmış gücü olarak yansıtılabilir. Profesyonel müzisyenlerin hafızada canlandırılmış müzikal performans sırasında daha fazla odaklandığı tespit edilmiştir.

Yapılan bu çalışma, araştırmaya, zeka ezberi kapsamında olan özellikle zihnin açık olduğu günün bazı dilimlerinde zihinsel canlandırma işlevinin nasıl olduğu konusuna açıklık getirmiştir.

Araştırma ile ilgili kitaplar;

Mithat Fenmen, “Müzikçinin Elkitabı” Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1997, Ankara

Ahmet Say, Mithat Fenmen' in yıllar önce yazdığı “Piyanistin Kitabı” adlı çalışmayı tekrar Müzikçinin Elkitabı adıyla yayınlamıştır. Kitapta sanatçının kısaca hayatı anlatılmış, müzikte ifadenin tanımı ve nasıl olması gerektiği açıklanmış, çalgı

tekniki, müzik ğretim ilkeleri, solfej ğretimi, müzik formları, piyano edebiyatının tarih boyunca gelişimi konuları hakkında öğretici bilgiler verilmiştir.

Hazırlanan bu kitap yapılan bu araştırmaya ezber yöntemlerinin belirlenmesi ve nasıl ezber yapılması gerektiği gibi konularda önemli ölçüde katkıda bulunmuştur.

Prof. Dr. Nuray Senemoğlu “Gelişim – ğrenme ve ğretim - Kuramdan Uygulamaya” , Gazi Kitabevi, 2001, Ankara

Senemoğlu bu kitabında, bilgiyi işleme kuramını açıklayarak, bellek türlerini, bilginin belleğe aktarılmasında etken olan faktörleri ve eğitimde bu faktörlerin nasıl kullanılması gerektiğini açıklamıştır. Böylece eğitimin bir boyutu olan müzik eğitimine de bir nevi açıklık getirmiştir.

Doğan Cüceloğlu, “İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları”, Remzi Kitapevi, 2000, İstanbul

Doğan Cüceloğlu bu kitabında belleği tanımlamış, bellek çeşitlerini ve bilginin insan hafızasında nasıl kodlandığını ve nasıl davranışa dönüştüğünü açıklamış, bunun yanı sıra insanda heyecan faktörünün nasıl geliştiğini anlatmıştır. Yapılan alışma bu araştırmaya belleğin tanımı ve bilginin insan hafızasında nasıl davranışa dönüştüğü konularında ışık tutmuştur.

## BÖLÜM III

### YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama yöntemleri ve araştırma verilerinin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

#### 3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışma betimsel bir çalışmadır.

Bu araştırma, kaynak tarama ve görüşme yöntemlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Tarama modeli uygulanarak, AGSL, Müzik Eğitim Fakülteleri müfredatları incelenmiş ezber ile ilgili herhangi bir veriye rastlanılmamıştır. Yine tarama yöntemi ile Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise Devresi öğrencilerinin ezber kullanma durumlarının saptanması amaçlanmış, konservatuvar sınav ve okul müfredatları incelenmiştir.

Araştırmada, öğrencilerin ezber ne sıklıkta kullandıklarını, hangi yöntemler ile gerçekleştirdiklerini belirlemek ve öğretmenlerin öğrencilerine ezber alışkanlığını kazandırmak için, hangi çalışma yöntemlerini uygulattıklarını öğrenmek, ayrıca ezberin gerekliliği hakkında öğrenci ve öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmek amacıyla görüşme yönteminden yararlanılmıştır.

#### 3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Devlet Konservatuvarları Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise Devresi öğrencilerinden ve öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Seçilen örneklemin evreni temsil edeceği ilkesinden hareketle, araştırmanın örneklemini, ülkemizin en köklü ve gelişmiş devlet konservatuarı olan Hacettepe Devlet Konservatuarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise Devresi öğrencileri ve bu öğrencilerin öğretmenleri oluşturmaktadır.

### 3. 2. 1 Örneklemin Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Çizelge 3. 2. 1 Örneklemini oluşturan öğrencilerin devrelerine göre dağılım çizelgesi

DEVRE	f	%
<b>İlköğretim</b>	33	51,56
<b>Lise</b>	31	48,44
<b>Toplam</b>	64	100

Çizelge 3. 2. 1’de öğrencilerin %51,56’sı ilköğretim devresinde öğrenimine devam etmekteyken, %48,44’ü ise lise devresinde öğrenimine devam etmekte olduğu görülmüştür. Toplam 64 öğrenci ile görüşülmüştür.

Çizelge 3. 2. 2 Örneklemini oluşturan öğrencilerin enstrüman dağılım çizelgesi

ENSTRÜMANLAR	f	%
<b>Keman</b>	30	46,87
<b>Viyola</b>	8	12,50
<b>Viyolonsel</b>	17	26,56
<b>Kontrbas</b>	9	14,07
<b>Toplam</b>	64	100

Çizelge 3. 2. 2 ‘de görüşme yapılan 64 öğrencinin %46,87’ sinin keman, %12,50’sinin viyola, %26,56’sının viyolonsel, %14,07’ sinin ise kontrbas çalmakta olduğu görülmüştür.

Çizelge 3. 2. 3 Örnekleme oluşturan öğretmenlerin enstrüman dağılım çizelgesi

ENSTRÜMANLAR	f	%
<b>Keman</b>	5	35,72
<b>Viyola</b>	2	14,28
<b>Viyolonsel</b>	4	28,57
<b>Kontrbas</b>	3	21,43
<b>Toplam</b>	14	100

Çizelge 3. 2. 3' de görüşme yapılan 14 öğretmenin, %35,72'sinin keman, %14,28'inin viyola, %28,57' sinin viyolonsel, % 21,43' ünün ise kontrbas çaldığı görülmektedir.

### 3. 3 Veri Toplama Yöntemleri

Görüşme yöntemi daha çok sosyal bilimlerde, betimsel ve tarihi araştırmalarda uygulanan, bireylerin kişisel niteliklerini saptama, çeşitli konulara ilişkin görüşleri hakkında bilgi toplama amacı ile kullanılabilir genel bir bilgi toplama yöntemidir(Özgüven, 1980)

Durum saptamaya yönelik yapılan bu çalışmada, Hacettepe Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise devresi öğrencilerinin ezberi ne derece kullandıklarını ve önemsediklerini, ezber yaparken hangi zorluklar ile karşılaştıklarını ve hangi yöntemleri kullandıklarını ayrıca ezber çalmanın performanslarını nasıl etkilediğini saptamak amacı ile görüşme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma konusu ile ilişki içerisinde olan diğer araştırmalar taranmış gerekli yerlerde bu araştırmalardan faydalanılmıştır. Bunun yanı sıra ezberin müzik eğitimi veren kurumlarda ne derece önemli olduğunu belirlemek için konservatuvar, AGSL ve Müzik Eğitim Fakülteleri yaylı çalgılar anasanat dalı ders - sınav müfredatı incelenmiştir.

Yedinci alt probleme ilişkin bulguların elde edilmesinde tarama ve görüşme yönteminin sonucunda oluşan bilgi birikiminden yararlanılmıştır.

Uygulanan görüşme yönteminde araştırmanın alt problemleri ile bağlantılı olarak sorular, iki başlık altında toplanmaktadır. Bunlar;

- a. Kişisel Bilgiler
- b. Durum Saptama

Öğrencilere sorulan sorulardan 5 tanesi kişisel bilgilere yönelik sorular olurken, geriye kalan 33 soru ise durum saptamaya yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Görüşme sorularının hazırlanması aşamasında, örneklem gurubundan 10 öğrenci ile ön görüşme yapılmıştır. Ön görüşme sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda görüşme soruları son şeklini almıştır. Görüşme soruları uygulanırken ses kayıt cihazından yararlanılarak verilerin güvenilirliği arttırılmıştır. Ayrıca görüşme soruları son şeklini alırken, alanında uzman kişilerin görüş ve önerilerinden faydalanılmıştır.

Yine öğretmenlere sorulan sorulardan 4 tanesi kişisel bilgilere yönelik sorular olurken, geriye kalan 23 soru ise durum saptamaya yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Öğretmenlere yöneltilecek olan görüşme sorularının hazırlanması aşamasında, öğretmenlerin oluşturduğu örneklem gurubundan 3 kişi ile ön görüşme yapılmış ve gerekli çalışmalar yapılarak görüşme soruları son şeklini almıştır. Ayrıca sorular alanında uzman kişilerin görüş ve önerilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Görüşme soruları uygulanırken ses kayıt cihazından yararlanılarak verilerin güvenilirliği arttırılmıştır.

### **3. 4 Veri Çözümleme Yöntemleri**

Görüşme sorularının işlenilmesinde çizelgeler, değerlendirilmesinde de yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır. Her çizelgenin ardından metinler halinde, çizelge ile ilgili sözel açıklamalara yer verilmiştir.

Yaylı enstrüman çalan öğrencilerin ezber çalma ve kullanma durumlarını tespit ederken, veri toplama yöntemleri ve literatür bölümünde belirtilen kaynaklar ve uzman kişilerin görüşleri, yaylı çalgılarda duyuşal hafızadan, davranış oluşumuna geçen süreçlerde ezberin yeri ve önemi açısından değerlendirilmiş ve örnek ezbere alma aşması, şekil halinde sunulmuştur.

## BÖLÜM IV

### BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, “Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ezberi kullanma / ezber çalma durumları nelerdir? Ezber çalma, öğrencilerin performanslarını nasıl etkilemektedir?” sorularına yanıt aramak amacı ile araştırma soruları sıralamalarına uygun olarak, Hacettepe Devlet Konservatuvarı öğrenci ve öğretmen görüşleri belirtilmiş, bulgulara dair yorumlar yapılmıştır.

#### 4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeyi (ön öğrenmeleri, istek ve beklentileri) ezber aşamasına ne derece yansımaktadır?

**Çizelge 4. 1. Öğrencilerin istek ve beklentileri ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
1. Müzik eğitimini kendi isteğinizle mi seçtiniz?	63	98,44	1	1,56	64	100
2. Enstrümanınızı kendi isteğinizle mi seçtiniz?	46	71,88	18	28,12	64	100
3. Enstrümanınızı seviyor musunuz?	64	100	-	-	64	100

Çizelge 4. 1 'de görüldüğü gibi öğrencilerin %98,44'ü müzik eğitimini kendi isteği ile seçmiş,%1,56'sı ise kendi isteği ile seçmemiştir, %71,88'i enstrümanını kendi

isteği ile belirlerken %28,12'si ise çevrenin yönlendirmesi ile enstrümanını seçmiştir. Öğrencilerin hepsi enstrümanını sevmektedir.

Bu durumda, öğrencilerin istek ve beklentilerinin, iyi öğrenme ve ezberleme için yeterli olduğu söylenebilir.

**Çizelge 4. 2. Öğrencilerin düzenli olarak enstrüman çalışıp çalışmaması ile ilgili soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

SORU	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
	58	90,6	2	3,1	4	6,25	64	100
		2		3				

Çizelge 4. 2'de öğrencilerin, %90,62'si düzenli olarak, %3,13'ü kısmen enstrüman çalışırken, %6,25'inin ise düzenli olarak enstrüman çalışmadığı görülmüştür.

Bu durumda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, enstrümanına yeterli zamanı ayırmakta olduğu, öğrencilerin, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi ve ezber aşamalarından ara, bul, geri getir işlemini daha iyi gerçekleştirmesi bakımından olumlu durumda olduğu söylenebilir.

Yapılan görüşmelerde öğrencilerin ders zamanlarına göre, günlük çalışma dilimleri ayırdığı tespit edilmiştir. Örneğin pazartesi öğlen dersi biten bir öğrenci öğleden sonra daha fazla ve daha verimli enstrüman çalıştığını belirtirken, pazartesi dersi akşama biten bir öğrenci, o gün için enstrümanına daha az vakit ayırabilmektedir.

#### **4. 2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum**

Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin, eseri tanıma ve çalışma

aşamasında kullandıkları yöntemler nelerdir?

**Öğrencilerin “Yeni bir eseri- etüdü aldığınız zaman nasıl bir çalışma yöntemi uyguluyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar şu şekilde özetlenmiştir;(6)**

Yukarda yazılan ikinci alt probleme ilişkin görüşme sorularına örneklem grubu birbiri ile bağlantı içerisinde olan farklı ifadeler ile yanıt vermiştir. Bu ifadeler anahtar kelimeler çıkartılarak açıklanmıştır.

Anahtar kelimeler; Deşifre, Ritmik okuma, solfej, gam çalışmaları, zor olan bölümlere ağırlık verme, yavaş yavaş çalışıp daha sonra kendi ritmi ile çalma, eseri inceleme, eseri okuma.

Görüşmecilerin bir kısmı yeni aldıkları eseri yukarda ki çalışma tekniklerini ayrı ayrı uygulayabildikleri gibi bir kısmı da birçok tekniği aynı aynada uygulamaktadır. Örneğin büyük bir kısmı “eseri ilk önce bölüm bölüm çalışıp birleştiriyorum” derken, bir kısımda “deşifre yapıyorum, solfejini ve bonasını(ritmik okuma) okuyorum, bölüm bölüm yavaş çalışıp daha sonrada kendi ritmine yakın bir ritimde birleştiriyorum” gibi cevaplar vermektedir.

Öğrencilerin çalışma yöntemleri ile ezbere çalma yöntemleri birbiri ile ilişki içerisinde. Bu nedenle çalışma yöntemleri büyük önem taşımaktadır. Doğru aşamalar ile çalışılan bir eser doğru öğrenilir ve doğal olarak ta doğru ezberlenir. Öğrencilerin vermiş olduğu cevaplardan oluşan anahtar kelimelere bakılacak olunursa, öğrenci eseri veya etüdü çalışırken ritmik analiz, seslerin melodi olarak çalışılması ve parçadan bütüne gibi yöntemler kullanmıştır. Bu yöntemler ise daha çok öğretmenlerinden, arkadaşlarından öğrendiği çalışma yöntemleridir. Bu yöntemleri teker teker kullanan öğrenciler olmasına rağmen büyük bir çoğunluğu yöntemlerin hepsini bir arada kullanmaktadır. Doğru olan bütün çalışma ve ezbere alma yöntemlerini aynı zamanda kullanmak olsa da, öğrenciler, diğer çalışma ve ezbere alma yöntemlerini bilmemektedir.

Doğal olarak öğrencilerin eserleri / etütleri ezbere alırken bu yöntemleri kullanılmadıklar söylenebilir.

**Çizelge 4. 3. Öğrencilerin ezber yöntemleri ile ilgili sorulara verdikleri cevapların yüzde ve frekans dağılımı,**

SORULAR	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
8. Yeni aldığınız bir eseri veya etüdü, deşifre yapmadan önce; nüans, hız terimleri vb. özelliklerini inceliyor ve eserin veya etüdün tartımsal analizini yapıyor musunuz?	37	57,81	6	9,37	21	32,82	64	100
9. Yapıyorsanız bu çalışma ezber aşamasında size yardımcı olmakta mıdır?	44	74,58	7	11,86	8	13,56	59*	100
10.Eseri ezberlemeden önce, CD, kaset vb. kayıtlarını dinliyor musunuz?	32	50	5	7,82	27	42,18	64	100
11.Dinliyorsanız, eserleri dinlemeniz ezber aşamasında size yardımcı olmakta mıdır?	50	81,96	5	8,20	6	9,84	61*	100
12. Eseri ezberlemeden önce eserin analizini (form, armoni, ritim vb. )yapıyor musunuz?	5	7,82	36	56,25	23	35,93	64	100
13.Yapıyorsanız bu analiz eserin ezber aşamasında etkili olmakta mıdır?	18	64,3	5	17,85	5	17,85	28*	100

Çizelge 4. 3' de öğrencilerin %57,81'inin tamamen, %32,82'sinin kısmen eseri incelediğini ve tartımsal analizini yaptığı, %9,37'sinin ise bu çalışmaların hiç birini yapmadığı görülmüştür. Yapılan bu çalışma öğrencilerin %74,58'ine ezber aşamasında yardımcı olurken, %13,56'sına kısmen yardımcı olmuş, %11,86'sına ise yardımcı olmamıştır. Sekizinci soruya Hayır yanıtı veren öğrencilerden 5 kişi, dokuzuncu soruyu yanıtlamamıştır.

Bu durumda, öğrencilerin çoğunluğunu oluşturan gurubun, esere başlamadan önce tarımsal analizini yaptığı ve eseri baştan sona incelediği söylenebilir. Ayrıca yapılan bu çalışmaların, ezber aşamasında öğrencilere yardımcı olduğu da tespit edilmiştir.

Öğrencilerin %50'si eseri ezberlemeden önce eserin CD, kaset vb. kayıtlarını dinlerken,%42,18'i kısmen dileyebilmekte, %7,82'si ise dinlememektedir. Bu çalışma

ezber yaparken öğrencilerin %81,96'sına yardımcı olurken, %8,20'sine yardımcı olmamakta, 9,84'üne ise kısmen yardımcı olmaktadır.10. soruya hayır diye yanıt verenlerden 3 kişi bir sonraki soruyu yanıtlamamıştır.

Bu durumda, öğrencilerin yarısından fazlasının eseri ezberlemeden önce, eserin kayıtlarını bulabildikleri zaman eserleri dinlediği ve ezber aşamasında da bu çalışmanın onlara yardımcı olduğu söylenebilir.

Eseri ezberlemeden önce öğrencilerin %7,82'si eserin armonik analizini yaparken, %56,25'si armonik analiz yapmamakta, %35,93'ü ise kısmen yapmaktadır. Armonik analiz yapma, %64,3'üne ezber aşamasında yardımcı olurken, %17,85'ine kısmen yardımcı olmakta, %17,85'ine ise hiç yardımcı olmamaktadır. Bir önceki soruyu hayır diye yanıtlayan 36 kişiden sadece 5'i bu soruyu yanıtlamıştır.

Bu durumda, öğrencilerin yarısından fazlasının armonik analiz yapmamakta, geride kalan gurubun büyük bir kısmının kısmen armonik analiz yapmakta olduğu söylenebilir. Ezber yöntemlerinden “zeka ezberi” yönteminin içine giren böyle bir çalışmanın, eksik olması kalıcı öğrenmelerin oluşmasına engel olurken, bireyin zorlanmasına ve eseri ya da etüdü iyi öğrenemeyip, benimseyememesine de neden olacaktır.

Yukarıdaki tabloda verilen yanıtlara ve yorumlara ek olarak; İlköğretim ve lise devresi çocukların ayrıntılı bir şekilde armoni dersi görmedikleri ve bu nedenden dolayı analiz yapmadıkları, analiz yapanların ise kendi bireysel çabaları ile armoniyle ilgilendikleri tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra öğrenciler her çalıştığı eserin kaydını bulmakta zorlandıklarını ve bundan dolayı kısmen dinleyebildiklerini araştırmacıya bildirmişlerdir.

### 4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin eser ya da etütleri ezber aşamasında kullandıkları yöntemler nelerdir?

**Çizelge 4.4. Öğrencilerin, enstrüman derslerinde, eserini ya da etüdünü ezbere çalması ile ilgili soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	30	46,87
HAYIR	10	15,63
KISMEN	24	37,50
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4.4'de öğrencilerden %46,87'sinin derslerde ezber çaldığı, %37,50'sinin derslerde etüt ya da eserlerini kısmen çaldığı ve %15,63'ünün de derslerde ezber çalmadığı belirtilmiştir. Kısmen yanıtını veren 24 kişi sadece sınav zamanı derslerde etüt ya da eserlerini ezbere çaldıklarını da araştırmacıya ayrıca belirtmiştir.

Çoğunluğun cevapları, derslerde etüt ya da eserlerini ezbere çaldığı yönde olsa da, sadece sınav etütlerini ya da sınava yaklaşırken etüt veya eserlerini ezbere çalan öğrenci sayısı da oldukça fazladır. Bu doğrultuda, Hacettepe Devlet Konservatuvarında ezberi, enstrüman eğitiminde kullanılan bir yöntem olarak gören öğretmen ve öğrencilerin olmasına karşın, ezberi sadece sınav veya sahne performansı için gerekli gören öğretmen ve öğrencilerinde olduğu söylenebilir.

**Çizelge 4. 5. Öğrencilerin, ezber yapma yöntemleri hakkında herhangi bir bilgiye sahip olup olmadığını ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	2	3,13
HAYIR	59	92,19
KISMEN	3	4,68
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 5' de öğrencilerin %3,13'ünün ezber yöntemleri hakkında bilgi sahibi olduğu görülürken, %92,19'unun ezber yöntemleri hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı, %4,68'inin ise ezber yöntemleri hakkında kısmen bilgi sahibi olduğu görülmüştür.

Bu durumda, öğrencilerin ezber yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmadığı, bilinçli bir yöntemle ezber yapmadıkları söylenebilir. Bilgi sahibi olduklarını söyleyen öğrenciler de tekrar ve benzetme yönteminden bahsetmişlerdir.

**Çizelge 4. 6. Öğrencilerin, enstrüman öğretmeniyle ezber yapma konusunda herhangi bir çalışma yapıp yapmamasını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	4	6,25
HAYIR	52	81,25
KISMEN	8	12,50
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 6'da öğrencilerin %6,25'i öğretmeni ile ezber yapma konusunda çalışma yaparken, %12,50'i kısmen çalışma yapmaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin %81,25'i ise öğretmeni ile hiçbir çalışma yapmamaktadır.

Bu durumda, öğrencilerin ezber konusunda öğretmenlerinden yardım almadıkları ve herhangi bir çalışma yapmadıkları söylenilebilir.

**Öğrencilerin, tamamladıkları eser ya da etüdü ezberlerken hangi yöntemlerle çalışmalar yaptıklarını ölçen soruya verdikleri yanıtlar şu şekilde açıklanmıştır;**

Çizelge 4. 7a' da ve 4. 7b' de öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar ezber yöntemlerinin başlıkları altında toplanmaktadır. Çünkü öğrenciler farkında olmadan bu yöntemleri kullanmaktadır.

**Çizelge 4.7a Ezber Yöntemlerinin Kullanılma Durumlarının yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>EZBER YÖNTEMLERİ</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Kulak ezberi	<b>45</b>	<b>70,31</b>
Göz ile ezberleme	<b>40</b>	<b>62,5</b>
El kol ve parmak hareketlerinin ezberlenmesi	<b>51</b>	<b>79,68</b>
Zekâ ile ezberleme	<b>10</b>	<b>15,62</b>
Hepsi	<b>3</b>	<b>4,68</b>
Hiçbiri	<b>3</b>	<b>4,68</b>

Çizelge 4. 7' de 64 öğrencinin %70, 31'i Kulakla ezberleme, %62,5'i Göz ile ezberleme, %79,68'i El, kol ve parmak hareketlerinin ezberlenmesi, % 15,62'si zeka ile

ezberleme yöntemlerini, %4,68'i ise bu yöntemlerin hepsini kullandıkları görülmektedir. Ayrıca çizelgede 64 öğrenciden %4,68'inin ise bu yöntemlerin hiç birini kullanmadığı tespit edilmiştir.

Bu durumda, görüşme yapılan öğrencilerin sırasıyla en çok; El, kol ve parmak hareketlerinin ezberlenmesi- Kulakla ezber alma-Göz ile ezberleme ve en az olarak ta Zeka ile ezberleme yöntemlerini kullandıkları söylenilebilir.

**Çizelge 4. 7b. Ezber yöntemlerinin teker teker veya gruplar halinde kullanılma durumlarının, yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>EZBER YÖNTEMLERİ</b>		<b>f</b>	<b>%</b>
<b>Yöntemlerden herhangi birini Kullananlar</b>	<b>Kulak ezberi</b>	1	1,56
	<b>Göz ile ezberleme</b>		
	<b>El kol ve parmak hareketlerinin ezberlenmesi</b>	5	7,82
	<b>Zekâ ile ezberleme</b>	1	1,56
<b>Yöntemlerden herhangi ikisini kullananlar</b>		23	35,94
<b>Yöntemlerden herhangi üçünü kullananlar</b>		28	43,76
<b>Yöntemlerden tümünü kullananlar</b>		3	4,68
<b>Yöntemlerden hiçbirini kullanmayanlar</b>		3	4,68
<b>Toplam</b>		64	100

Çizelge 4. 7b' de görüşme yapılan öğrencilerin, %10,94'ü ezber yöntemlerinden sadece birini kullanırken, %35,94'ü yöntemlerden herhangi ikisini kullanmakta, %43,76' sı yöntemlerden herhangi üçünü kullanmakta olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %4,6' i yöntemin tümünü kullanırken, %4,68'i ise yöntemlerin hiç birini kullanmamakta olduğu tespit edilmiştir.

Bu durumda, öğrencilerin ezber yöntemlerinden en çok üçünü ve ikisini bir arda kullandığı söylenebilir. Nitelikli ezberlemenin gerçekleşmesi ve kalıcı öğrenmelerin oluşması için öğrencilerin, ezber yöntemlerinin hepsini kullanması gerekmektedir.

#### 4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar,

Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ezber çalma / ezber kullanma aşamasında karşılaştıkları güçlükler var mıdır? Varsa kendilerince bu güçlükleri aşmak için ne gibi çalışmalar yapmaktadırlar?

**Çizelge 4. 8. Öğrencilerin, ezber yaparken eserin uzunluğundan etkilenip, etkilenmediğini ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	21	32,80
HAYIR	36	56,25
KISMEN	7	10,95
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 8’de, öğrencilerin %32,80’inin ezber yaparken eserin uzunluğundan etkilendiği, %10,95’inin ise kısmen etkilendiği, %56,25’inin ise hiç etkilenmediği görülmektedir.

Bu durumda, öğrencilerin ezber yapmasında eserin uzunluğunun büyük bir zorluk olmadığı söylenilebilir.

**Çizelge 4. 9. Öğrencilerin ezber yaparken eserin zorluğundan etkilenip etkilenmediğini ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	25	39,06
HAYIR	20	31,25
KISMEN	19	29,69
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 9’da öğrencilerin, %39,06’sı ezber yaparken eserin zorluğundan etkilenirken, %29,69’unun kısmen etkilenmekte olduğu, %31,25’inin ise hiç etkilenmediği görülmektedir.

Bu durumda, eserin veya etüdün zorluğundan etkilenen öğrenciler olduğu gibi hiç etkilenmeyen öğrencilerinde olduğu söylenilebilir. Bu da, öğrencilerin bireysel özellikleri, doğru çalışma yöntemleri ile ya da geçmiş bilgi birikiminin iyi ya da kötü olması ile ilişkilidir.

- Çizelge 4. 10–11–12’de 6. sınıflara ait bulgular ve yorumlar yer almamaktadır. Çünkü çocuklar çok basit formlardaki eserlere çalışmakta daha çok etüt çalışmalarına ağırlık vermektedirler. Dönem ve Besteci ayrımının henüz farkına varmayacak kadar yenidirler. Bu nedenle dolayı görüşme formunda yer alan 21–22-23’üncü sorulara yanıt vermemişlerdir.

**Çizelge 4. 10. Öğrencilerin ezber yaparken herhangi bir dönemde zorlanıp zorlanmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	2	3,5
HAYIR	46	80,71
KISMEN	9	15,79
<b>Toplam</b>	<b>57</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 10' da öğrencilerden %3,5'inin zorlandığı dönem olduğu, %15,79'unun kısmen dönemlerde zorlandığı, %80,71'inin ise herhangi bir dönemde zorlanmadığı görülmüştür.

Bu durumda, öğrencilerin müzik dönemlerinde büyük bir çoğunluğunun zorluk yaşamadığı söylenilebilir.

**Çizelge 4. 11. Yirmibirinci soruyla bağlantılı olarak öğrencilerin hangi dönemlerde zorlandığını gösteren çizelgenin yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	Barok		Klasik		Romantik		Çağdaş		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
EVET	1	33,3					1	12,5	2	18,19
KISMEN	2	66,6					7	87,5	9	81,81
<b>Toplam</b>	<b>3</b>	<b>100</b>					<b>8</b>	<b>100</b>	<b>11</b>	<b>100</b>

Çizelge 11' de bir önceki tabloya bağlantılı olarak öğrencilerin hangi dönemlerde zorlandıkları gösterilmiştir. Görüldüğü gibi, bir kişi Barok dönemde, bir

kişide çağdaş dönemde zorluklar yaşamaktadır. Bunun yanı sıra, 2 kişi Barok, 7 kişi ise Çağdaş dönemde kısmen zorlanmaktadır.

Görüşmede öğrenciler, Barok dönemde zorlanmalarının nedeni olarak, parmak numaralarının ve yay hareketlerinin zorluğunu ve karmaşıklığını gösterirken, Çağdaş dönemde zorlanmalarının nedeni olarak ta melodinin akılda kalmamasını göstermişlerdir.

**Çizelge 4. 12. Öğrencilerin, ezber yaparken zorlandığı bestecilerin olup olmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>CEVAPLAR</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
EVET	3	5,29
HAYIR	51	89,42
KISMEN	3	5,29
<b>Toplam</b>	<b>57</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 12' de, öğrencilerin %89,42'sinin herhangi bir bestecinin eserini ezberlerken zorluk yaşamadığı, %5,29'unun kısmen zorluk yaşadığı, %5,29'unun ise bazı bestecilerin eserlerinde zorluklar ile karşılaştıkları görülmüştür.

Bu durumda, öğrencilerin, ezber yaparken besteciler konusunda büyük bir zorluk ile karşılaşmadığı söylenilebilir.

**Çizelge 4. 13. Öğrencilerin, eser ya da etütlerini ezber yaparken herhangi bir güçlkle karşılaşp karşılaşmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	7	10,95
HAYIR	46	71,87
KISMEN	11	17,18
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 13’de, öğrencilerden %71,87’sinin ezber yaparken herhangi bir güçlkle karşılaşmadığı, %17,18’inin kısmen güçlkle karşılaştığı, %10,95’inin ise ezber yaparken zorlandığı görölmektedir.

Bu durumda, öğrencilerinden büyük bir bölümünün, ezber yaparken herhangi bir güçlkle karşılaşmadığı söylenilebilir.

**Çizelge 4. 14. Öğrencilerin bir önceki soru ile ilgili olarak, bu güçlükleri aşmak için kendilerince geliştirdiği farklı ezber yöntemlerinin olup olmadığını ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	5	27,8
HAYIR	5	27,8
KISMEN	8	44,4
<b>Toplam</b>	<b>18</b>	<b>100</b>

Bir önceki soruya hayır diyenler bu soruyu cevaplandırmamışlardır.

Çizelge 4. 14' de bir önceki çizelgeye ilişkili olarak, sadece ezber yaparken herhangi bir güçlükle karşılaşanlardan %27,8'i güçlükleri aşmak için kendilerince bir yöntem bulurken, %44,4'ü kısmen yöntem bulmuş, %27,8'i ise kendilerince herhangi bir yöntem geliştirmemiştir.

Bu durumda, güçlük çeken öğrencilerin yarısından fazlasının, kendilerince yöntem geliştirdikleri ve bu yöntemleri uyguladıkları söylenilebilir.

Öğrencilerin bir çoğu zorlandığı yada güçlük çektiği kısımları sürekli tekrar ederek başarı elde edebildiklerini belirtmişlerdir. Örneğin, bir öğrenci ezberlerken renkli kalemler ile boyamakta böylece daha iyi ezberlediğini belirtmektedir. Bazıları ise arkadaşlarından veya öğretmenlerinden yardım almakta, zorlandığı kısımları kurşun kalemle çizerek hafızasına almaya çalışmaktadır. Bir kısım öğrencide gece yatmadan önce ezberlemekte zorlandığı bölümleri zihinlerinde canlandırmakta ve melodi olarak tekrar etmektedir. Burada asıl dikkat edilmesi gereken ortak nokta öğrencilerin sürekli tekrar yöntemine başvurmuş olmalarıdır.

#### **4. 5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar**

Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı

- a. Öğrencilerinin “ezber çalmanın performansa olan etkisi” konusunda görüşleri nelerdir?
- b. Öğretmenlerinin “ezber çalmanın performansa olan etkisi” konusunda görüşleri nelerdir?

### a. Öğrenci görüşleri

**Çizelge 4. 15a. Öğrencilerin, konser ya da sınavlarda, ezbere çalmalarının sınav performanslarını ne şekilde etkilediğini ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
OLUMLU	60	93,75
OLUMSUZ	4	6,25
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 15a' da görüldüğü gibi, görüşme yapılan öğrencilerin %93,75'i ezberin olumlu olduğunu sadece geriye kalan %6,25'i olumsuz olduğunu belirtmiştir.

Bu durumda, öğrenciler için ezberin, sınav veya konser performanslarında önemli bir yere sahip olduğu söylenilebilir.

**Çizelge 4. 16a. Öğrencilerin sınavlarda eser veya etütlerinin ezbere çalınıp çalınmaması konusunda verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	47	73,44
HAYIR	11	17,18
KISMEN	6	9,38
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 16a' da öğrencilerin, %73,44'ü sınavlarda ezber çalınmalı derken, %9,38'i kısmen çalınmalıdır görüşüne sahiptir. Bunun yanı sıra öğrencilerin, %17,18'i ise sınavlarda etütler veya eserler ezber çalınmamalıdır görüşünü belirtmişlerdir.

Bu durumda, öğrencilerin çoğunluğu oluşturan gurubun sınavlarda ezber çalınmasını fikrini onayladığı söylenilebilir.

Öğrenciler araştırmacıya ezber yapmanın kaygılanmalarına neden olduğunu fakat kendilerine, ezber çalarken daha fazla dikkat edebildiklerini, eserlerine veya etütlerine daha fazla konsantre olabildiklerini, dikkatlerini daha fazla toplayabildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bazı öğrenciler ise sınavlarda ezbere çalınmasının olumlu olduğunu fakat notanın her ihtimale karşı karşılarında olması gerektiğini vurgulamıştır. Sınavda ezbere çalınmamalı fikrini savunan öğrenciler ise, ezber çalarken çok kaygılandıklarını, heyecanlandıklarını ve not alma telaşı ile çalacağı eserlerde unutulmuş kısımların olduğunu ifade etmişlerdir.

### **b. Öğretmen görüşleri**

**Çizelge 4. 17b. Öğretmenlerin, ezber çalmanın performansa yönelik olumlu/olumsuz yönlerinin neler olduğunu ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>CEVAPLAR</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
OLUMLU	12	85,72
OLUMSUZ	2	14,28
<b>Toplam</b>	<b>14</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 17b'de görüşme yapılan 14 öğretmenin %85,72' si ezberin performansı olumlu etkilediğini, geride kalan %14,28'i ise ezberin performansı olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir.

Öğretmenler, ezber çalmanın olumlu yönlerini; öğrencilerin ezber çaldıkları zaman kendilerine, tekniğine ve eserin nüanslarına daha fazla dikkat edebildiklerini, eseri hissedip, eseri yaşadıkları şeklinde belirtirken, büyük bir çoğunluğu ezber çalmanın olumsuz bir yönünün olmadığını araştırmacıya belirtmişlerdir.

Ezberin olumsuz yönlerini belirten öğretmen grubu ise, ezberin kaygıya ve heyecana sevk ettiği için sınavlarda ve konserlerde ezber çalmanın şart olmaması gerektiği görüşünü belirtmişlerdir.

Bu durumda, öğretmenlerinin, ezberin performansı olumlu yönde etkilediği görüşüne katıldıkları söylenilebilir.

**Çizelge 4. 18b. Öğretmenlerin, öğrencilerinin sınav, konser veya resitallerinde ezbere çalmalarını destekleyip/desteklemediğini ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>CEVAPLAR</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
EVET	<b>12</b>	<b>85,72</b>
HAYIR	<b>1</b>	<b>7,14</b>
KISMEN	<b>1</b>	<b>7,14</b>
<b>Toplam</b>	<b>14</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 18b' de görüşme yapılan öğretmenlerden %85,72'si öğrencilerin, sınav, konser veya resitallerinde, ezber çalmalarını desteklerken, %7,14'ü kısmen desteklemiş, %7,14'ü ise desteklememiştir.

Bu durumda, öğretmenlerin, öğrencilerin sınav, konser veya resitallerinde ezber çalmalarını desteklediği söylenilebilir.

**Çizelge 4. 19b. Öğrencilerin, sınav, konser veya resital performanslarında, kaygı, heyecan gibi psikolojik etmelerin ortaya çıkardığı olumsuzlukların ezber yoluyla ne derece aşılabileceğini ölçen soruya, öğretmenlerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	6	42,85
HAYIR	6	42,85
KISMEN	2	14,30
<b>Toplam</b>	<b>14</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 19b' de görüşme yapılan öğretmenlerden %42,85'i, öğrencilerin, sınav, konser veya resital performanslarında, kaygı, heyecan gibi psikolojik etmelerin ortaya çıkardığı olumsuzlukların ezber yoluyla aşılabileceği, %14,30'u kısmen aşılabileceği, %42,85'i ise aşılamayacağı görüşünde olduğu görülmektedir.

Bu durumda, öğretmenlerinin yarıdan fazlasının öğrencilerin, sınav, konser veya resital performanslarında çıkan olumsuzlukların ezber yolu ile aşılabileceği görüşünde olduğu, diğer geride kalan, yarısına yakın sayıdaki öğretmenlerin ise aşılamayacağı görüşünde olduğu söylenilebilir.

Öğretmenlerden hayır diyen grup, sınavlarda, konser veya resitalerde ezber çalınmasının öğrencilerde daha da kaygıyı, heyecanı arttırdığı görüşünü savunmaktadır.

**Çizelge 4. 20b. Performansa yönelik çalışmalarda ezberin yeri ve öneminin ne olduğunu ölçen soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>CEVAPLAR</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Çok Önemi	<b>12</b>	<b>85,72</b>
Kısmen Önemli	<b>2</b>	<b>14,28</b>
<b>Toplam</b>	<b>14</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 20b’de görüşme yapılan öğretmenlerden %85,72’si ezberin performansa yönelik çalışmalarda çok önemli , %14,28’i ise kısmen önemli olduğu görüşlerine sahip olduğu görülmektedir.

Bu durumda, öğretmenlerin ezberin performanstaki yerinin önemli olduğu görüşüne katıldıkları söylenilebilir. Öğretmenlerden hiçbiri, ezberin performansa yönelik çalışmalarda önemsiz olduğu görüşüne katılmamışlardır.

#### **4. 6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar**

Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı’nda;

- a) Öğrencilerinin “ezber çalma” konusunda görüş ve önerileri nelerdir?
- b) Öğretmenlerinin “ezber çalma” konusunda görüş ve önerileri nelerdir?

**a. Öğrencilerin görüş ve önerileri;**

**Çizelge 4. 21a. Bir eserin veya etüdün ezbere çalınmasının ne derece önemli olduğunu ölçen soruya öğrencilerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>CEVAPLAR</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
EVET	<b>50</b>	<b>78,12</b>
HAYIR	<b>9</b>	<b>14,07</b>
KISMEN	<b>5</b>	<b>7,81</b>
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 21a'da "Sizce bir eseri, etüdü ezbere çalmak önemlidir?" sorusu sorulan öğrencilerin %78,12'si evet, %14,07'si hayır, %7,81'i ise kısmen şeklinde cevaplandıkları görülmektedir.

Bu durumda, öğrencilerin büyük bir bölümünün ezber çalmanın önemli olduğu görüşüne katıldıkları söylenilebilir.

Öğrencilerin açıklamaları ezber çalarken, daha çok enstrümanı ile ilgilenebildikleri, gelecekte iyi bir solist olma adına ezbere çalmanın büyük bir önemi olduğu, esere daha iyi konsantre olunabildiği gibi ifadelerde birleşmektedir.

**Çizelge 4. 22a. Bir eserin hatasız çalınmasında, eserin ezberlenmiş olmasının ne derece etkili olduğunu ölçen soruya öğrencilerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>CEVAPLAR</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
EVET	<b>36</b>	<b>56,25</b>
HAYIR	<b>16</b>	<b>25</b>
KISMEN	<b>12</b>	<b>18,75</b>
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 22a'da “Bir eserin hatasız çalınmasında ezberlemiş olması önemlidir? ” soruna öğrencilerin %56,25'inin evet, %25'inin hayır, %18,75'inin ise kısmen şeklinde yanıtladıkları görülmektedir.

Bu durumda, öğrencilerinin çoğunluğunu oluşturan gurubun ezber çalma ile hatasız çalma arasında doğru orantı olduğu görüşünde olduğu söylenirken, ezber çalma ile hatasız çalma arsında hiçbir ilişkinin olmadığını savunan öğrencilerinde olduğu söylenilebilir.

Öğrencilerden hatasız çalma ile ezber çalma arasında ilişki olduğu görüşünde olan öğrencilerin nedenleri; bir eseri veya etüdü ezbere çaldıkları zaman esere daha fazla konsantre olabildikleri ve eserin dönem özelliğini yansıtan teknik ve nüanslara daha fazla dikkat edebildikleri şeklindedir.

Bunun yanı sıra, diğer 16 öğrencinin nedenleri de; hatasız çalan kişinin önünde notada olsa ya da eseri ezbere de çalsa yine hatasız çalacaktır, şeklindedir. Ayrıca ezber çaldıkları zaman kaygılandıklarını ve bu nedenle daha fazla hata yapabildiklerini de belirtmişlerdir.

Kısmen cevabını veren öğrenci grubu ise, eğer eser çok çalışılmamışsa ya da tam öğrenilmemişse, eseri ezbere çalmaya çalışmak hatayı azaltmak yerine çoğaltır görüşündedir.

**Çizelge 4. 23a. Bir eserin müzikal çalınmasında, eserin ezberlenmiş olmasının ne derece etkili olduğunu ölçen soruya öğrencilerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	38	59,38
HAYIR	12	18,75
KISMEN	14	21,87
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 23a'da ezbere çalınca müzikalitenin artığı görüşüne öğrencilerin %59,38'i evet diye yanıt verirken, 18,75'i hayır, %21,87'si ise kısmen yanıtını verdiği görülmektedir.

Bu durumda, öğrencilerin yarısından fazlasının ezbere çalınca daha müzikal çalındığı görüşünde olduğu, geride kalan küçük bir grubun ise bu görüşe katılmadığı söylenilebilir.

Evet, cevabını veren öğrenciler, bir eseri veya etüdü ezbere çaldıkları zaman daha iyi konsantre olabildiklerini, teknik açıdan kaygı yaşamadıkları için eserin, nüanslarına ve eserin dönem özelliklerine daha fazla dikkat edebildiklerini belirtmişlerdir. Kısmen, cevabını veren öğrenciler ise zaman zaman kaygı, heyecan gibi faktörlerin etkisi ile ezber çaldıkları zaman müzikaliteye çok fazla dikkat edemediklerini belirtmişlerdir. Hayır, cevabını veren öğrenciler ise bir eseri ezbere çalma ile ezbere

çalmama arasında herhangi bir fark olmadığını, eseri müzikal çalan kişinin her iki durumda da müzikal çalabileceğini belirtmişlerdir.

**Çizelge 4. 24a. Bir eseri / etüdü ezbere çalmanın, kişinin enstrüman hakimiyetini ne derece etkilediğini (arttırdığını) ölçen soruya öğrencilerin verdikleri cevapların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	54	84,37
HAYIR	6	9,38
KISMEN	4	6,25
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 24a' da öğrencilerin %84,37'si ezbere çalındığı zaman enstrümana olan hakimiyetin arttığı, %6,25'i kısmen hakimiyetin arttığı, %9,38'i ise hakimiyetin artmadığı görüşünde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerden hayır diye cevap verenler, nedenlerini şu şekilde açıklamaktadırlar; bireyin enstrümanına hakim olması ezber çalmak yerine, eserin teknik özelliklerini iyi kavramak la yada enstrümanına daha fazla çalışmakla ilişki içerisindedir. Bu nedenle ezber çalışmanın değil, daha fazla çalışma ile enstrümana hakim olunabilir.

Öğrencilerden kısmen diye cevap verenler, nedenlerini şu şekilde açıklamaktadırlar; ezbere çalmak sahne performansını artırır bunu yanı sıra esere ve enstrümana daha fazla yoğunlaşılabilir. Fakat esere birey hakim değilse yada yanlış çalışmış ise, eseri ezbere çalması artı bir avantaj değildir.

Öğrencilerden evet diye cevap verenler, nedenlerini şu şekilde açıklamaktadırlar; eser ezbere çalındığı zaman, nota kaygısı olamadığı için birey dikkatini enstrümana daha fazla yoğunlaştırılabilir. Böylelikle enstrümana hakimiyet kolaylaşır.

Bu durumda, öğrencilerin eserlerini ezbere çaldıkları zaman enstrümanlarına daha fazla hakim oldukları ve ezber çalmanın ileriye dönük bilgi birikimine olumlu yönde katkıda bulunduğu söylenilebilir.

**Çizelge 4. 25a. Bir eserin / etüdün ezbere çalınmasının kişinin yeteneğini arttırıp /arttırmadığını ölçen soruya öğrencilerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	48	75
HAYIR	13	20,31
KISMEN	3	4,69
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 25a'da öğrencilerin %75'i ezber çalmanın yorumlama yeteneğini tamamen, %4,69'u kısmen arttırdığı, %20,31'i ise arttırmadığı görüşünde olduğu görülmektedir.

Ezber çalmanın yorumlama yeteneğini arttırdığı görüşünde olan öğrencilerin açıklamaları; eser ezbere çalındığı zaman, esere daha fazla yoğunlaşıp, başka kaygılar taşımadan müzik benimseniyor, yoruma daha çok vakit kalıyor, şeklindedir.

Ezber çalmanın yorumlama yeteneğini kısmen arttırdığı görüşünde olan öğrencilerin açıklamaları; ezber çalmak heyecana ve kaygıya neden olmadığı zaman

konsantre olunup yorum yapılabilir, şeklindedir.

Ezber çalmanın yorumlama yeteneğini arttırmadığı görüşünde olan öğrencilerin açıklamaları; esere çok yoğunlaşan kişi, notaya bakarak da, ezbere de çalsa yorum yapabilir şeklindedir.

Bu durumda, öğrencilerin ezber çalarken daha fazla yorum yapabildikleri, eserine veya etüdüne daha fazla yoğunlaşabildikleri söylenilebilir. Hayır, cevabı veren öğrenciler ise ezber kelimesini yanlış kavramakta, ezberin hafızaya almak olduğunu fark etmemekte olduğu söylenilebilir. Sonuçta birey nota önünde dursa da, durmasa da kişi doğru ve çok çalışmış ise farkında olmadan zaten ezbere çalmaktadır.

#### **b) Öğretmenlerinin, görüş ve önerileri;**

**Çizelge 4. 26b. Enstrüman eğitiminde ezberin yeri ve öneminin ne olduğunu ölçen soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>CEVAPLAR</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Çok Önemi	<b>9</b>	<b>64</b>
Kısmen Önemli	<b>5</b>	<b>36</b>
<b>Toplam</b>	<b>14</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 26b’de, öğretmenlerin %64 ‘ünün ezberin enstrüman eğitiminde çok önemli olduğunu, % 36’ sının ise çok fazla önemli olmadığı görüşünde birleştikleri görülmektedir.

Görüldüğü gibi, çok önemli ifadesini veren öğretmen sayısı oldukça fazladır. Öğretmenler, ezberin özellikle yeni başlayanlar için çok önemli olduğunu çünkü

öğrencinin ezber çaldığı zaman kendine / enstrümanına daha fazla dikkat edebildiği ve müziğe daha fazla sahip çıkılabildiği, ayrıca öğrenci ezbere çaldığı zaman eseri ya da etüdü benimseyip eser ya da etüt üzerinde oynamalar yapabildiği şeklinde ifadeler kullanmışlardır.

Ezberi çok fazla önemli bulmayan öğretmen grubu ise ezber çalınmadan da eserin güzel yorumlanabileceğini ve zaman zaman öğrencileri endişeye sevk edebildiği için ezbere çalmanın tehlikeli olabildiğini belirtmişlerdir.

**10. Öğretmenlerin “ Sizce bir eserin ezbere çalınması, kişiye ne gibi olumlu yönler kazandırır?”sorusuna verdikleri yanıtlar şu şekildedir;**

Görüşme yapılan öğretmenlerin cevapları incelendiğinde, belli başlı bazı ifadeler üzerinde durulduğu görülmüştür. Bu ifadeler, anahtar kelimeler çıkartılarak açıklanmıştır.

Anahtar kelimeler; konsantre olmak, esere ve enstrümana hakim olmak, eseri yada müziği yaşamak, daha rahat ve serbest olmak, notadan ayrılıp, şefle ve çevresindekilerle ilişkisini daha rahat sürdürmek, kendine güven duygusunu kazanmak ve profesyonelleşmek ifadelerinden oluşmaktadır

Görüşme yapılan öğretmenler, öğrencilerinin ezber çaldıkları zaman, esere daha fazla konsantre olduklarını, esere ve enstrümana hakim olduklarını, müziği hissedip benimseyerek esere kendilerinin de bazı yorumlar kattıklarını, daha rahat ve kendine daha fazla güvenerek eserlerini çaldıklarını ayrıca şefle ve çevresindekilerle iletişiminin çok daha kolay olduğunu araştırmacıya belirtmişlerdir.

**19. Öğretmenlerin “ Sizce ezberin; öğrencilerinizin kalıcı öğrenmelerine yönelik olumlu / varsa olumsuz yönleri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar şu şekildedir;**

Öğretmenlerin hepsi, ezberin kalıcı öğrenmelerde olumlu etkisi olduğu düşüncesinde birleşmektedirler. “Olumlu yönlerini nedir?” soruna verdikleri cevap ise hemen hemen aynıdır.

Öğretmenlerin görüşleri, ezbere çalmanın, eserin ezberlemenin dışında, değişik yay hareketlerinin, dönem özelliklerinin, yorumların öğrenilmesi ve bu öğrenilen bilgilerin bir sonraki aynı döneme ait eser de hiç zorlanmadan kolaylıkla uygulayabilmesi açısından oldukça önemli olduğu şeklindedir. Ayrıca öğretmenler, sürekli ezber çalışmanın alışkanlık haline getirilerek yeni öğrenilen eserlerin daha kolay ezber yapılabildiği gibi görüşlere sahiptirler.

**Çizelge 4. 27b. Öğretmenlerin, bir eseri veya etüdü ezbere çalmanın, kişinin enstrümanına olan hakimiyetini ne derece olumlu yönde etkilediğini ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

<b>CEVAPLAR</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
EVET	<b>12</b>	<b>85,72</b>
HAYIR	<b>2</b>	<b>14,28</b>
<b>Toplam</b>	<b>14</b>	<b>100</b>

Çizelge 4. 27b’de görüşme yapılan öğretmenlerden %85,72’si, ezbere çalmanın enstrümana olan hakimiyeti olumlu yönde etkilediğini düşünürken, %14,28’i kişi ise enstrümana olan hakimiyeti hiçbir şekilde etkilemediğini düşünmektedir.

Bu durum, öğretmenlerin ezbere çalışmanın, hem sahne performansı açısından hem de ileriye dönük kalıcı öğrenmeler açısından ayrıca enstrümana olan hakimiyeti olumlu yönde etkilediği görüşünde olduğu söylenilebilir.

**Çizelge 4. 28b.Öğretmenlerin, bir eseri veya etüdü ezbere çalmanın, kişinin eseri ya da etüdü yorumlamasını ne derece olumlu yönde etkilediğini ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,**

CEVAPLAR	f	%
EVET	13	92,85
HAYIR	1	7,15
<b>Toplam</b>	<b>14</b>	<b>100</b>

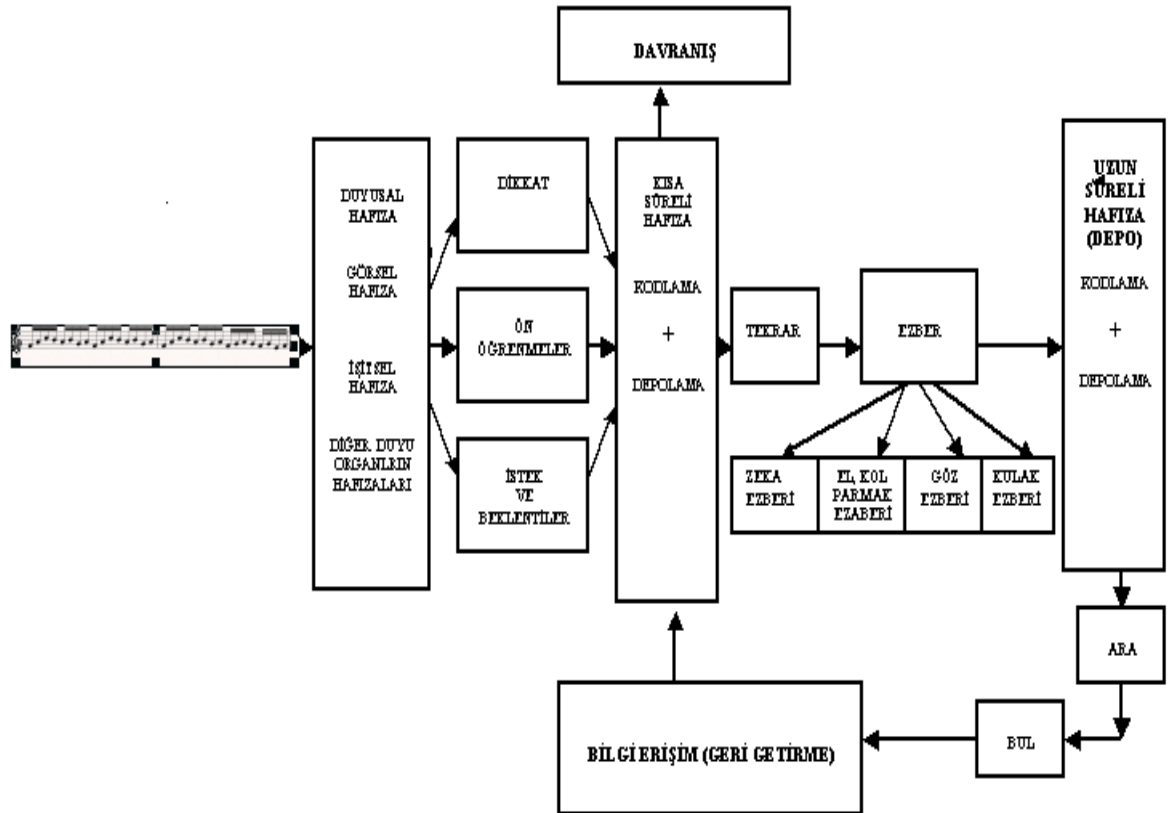
Çizelge 4. 28b' de öğretmenlerden %92,85'i ezbere çalmanın eseri ya da etüdü olumlu yönde etkilediği düşüncesinde olduğunu, geriye kalan %7,15'i ise bu düşünceye katılmadığı görülmektedir.

Bu durumda, öğretmenlerin, ezbere çalmanın kişinin eseri ya da etüdü yorumlama yeteneğini artırdığı ve eseri ya da etüdü daha fazla hissettiği görüşünde olduğu söylenilebilir.

#### **4. 7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar**

Yaylı çalgılarda duyuşal hafızadan, davranış oluşumuna geçen süreçlerde ezberin yeri nedir? Örnek bir ezberleme aşaması nasıl olmalıdır?

**Şekil 4. 1 Müzikal Belleğe Kayıt Etme Aşmaları(Kavramsal Bir İnceleme)**



Yukarıdaki şekil, literatür tarama ve alan uzmanlarının görüşleri ile ortaya konan taslak bir öneridir.

Yukarıdaki şekilde duysal, kısa süreli ve uzun süreli hafıza ile ilgili bölümlerde Gagne, Briggs ve Wager'in yapmış olduğu çalışmadan(Senemoğlu, 2001: 271), Dikkat, Ön Öğrenmeler, İstek ve beklentilerle ilgili bölümlerde ise Senemoğlu'nun yapmış olduğu çalışmalardan, Ezber ile ilgili olan bölümlerde ise Mithat Fenmen'in yapmış olduğu çalışmalardan yararlanılmıştır. Araştırmacı, literatür taramasında elde edilen bilgilerle ve nöropsikoloji-klinik psikoloji alanında uzman kişilerinin görüşleriyle bu şekli oluşturmuştur.

Şekil 4. 1' e örnek olarak verdiğimiz R. Kreutzer 'in 1 numaralı etüdünden, ilk iki ölçüsünün uzun süreli belleğe alınırken geçilecek aşamalar aşağıda teorik olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

### **1. Duyusal Hafıza:**

Eserin ilk iki ölçüsü birey tarafından ele alındığında, öncelikle duyuşal hafızadan geçmektedir. Bilindiği gibi burada milisaniyelik süreler de ve bütün detayları ile tutulmaktadır. Diğer bilinen bir nokta ise her duyuş organının hafızası olduğudur. Fakat bu iki ölçüyü hafızaya alırken görsel ve işitsel hafıza kullanılmaktadır. Eğer çaba sarf edilirse bu hafızalardan sonra kısa süreli belleğe geçer. Kısa süreli belleğe geçerken dikkat, ön öğrenmeler, istek ve beklentiler etkili olmaktadır.

Bu aşamada etüt nota olarak kağıt üzerinde, enstrüman ile çalınmaya geçmeden önce bir veya daha fazla incelenmelidir.

- **Dikkat:**

Birey ölçüleri ne kadar dikkatli incelerse ve dinlerse kısa süreli belleğe geçiş o kadar kolay olmaktadır.

- **Ön Öğrenmeler:**

Ön öğrenmeler birey için önemli bir husustur. Eserin incelenmesi ve anlaşılması için bireyin, önceden notalar hakkında bilgi sahibi olması, enstrümanın da da o notları daha önceden tanınması ve notaların sesini duyması gerekmektedir. Belli bir bilgi birikimi olmalıdır ki önceden öğrendikleri ile yeni öğrenecekleri arasında ilişki kurabilsin.

Bunun yanı sıra çalacağı etütte daha önce çaldığı etütlerle benzer yönler keşfedilir ve fark edilirse etüdü hafızaya almak yani ezberlemek daha kolay olacaktır.

- **İstek ve Beklentiler:**

Ölçüleri öğrenecek olan kişi bu konuya ilgi duymalıdır. Bilindiği gibi istek ve beklentileri doğrultusunda öğrenme daha çabuk ve daha kalıcı olacaktır.

## 2. Kısa Süreli Hafıza:

Eser duyuşal hafızadan kısa süreli hafızaya geçtikten sonra burada ihtiyaca göre hemen eserin geri dönüşümü olabilir. Fakat uzun süreli hafızaya eserin geçmesi için tekrar edilmesi gerekmektedir. Birey şekil 4. 1 deki iki ölçüyü enstrümanıyyla çalabilir, solfejini yapabilir ya da dinleyebilir. Böylelikle birey bu çalışma yöntemlerini tekrar ederek bir önceki bilgilerle veya ölçünün ortak özelliklerini kendi arasında kodlayabilmekte ayrıca deposunda bilginin kalma süresini istediği kadar uzatabilmektedir. Daha önce de açıklandığı gibi kısa süreli hafıza çalışan bellektir yani uzun süreli hafızaya geçtikten sonrada bilginin geri getirilmesi işleminde, tekrar bilgi kısa süreli hafızaya gelir ve ondan sonra davranış olarak ortaya çıkar.

- **Tekrar:**

Tekrar hem kısa süreli hafızada bilginin kalma süresini uzatırken hem de ezber alma işlevini gerçekleştiren en önemli araçtır. Ayrıca diğer önemli özellik ise uzun süreli hafızadan bilginin geri çağırılmasında ki kolaylık tekrar etme sayısının fazlalığıyla da ilişki içerisinde olmasıdır.

- **Ezber:**

- a. **Kulak Ezberi:** Krautzerin bu iki ölçüsü kulak ezberi ile hafızaya alınabilmesi için şu çalışmalar yapılabilir;

- ✓ Ölçüler dinlenerek ezbere alınabilir,
- ✓ Ölçülerin aralıkları ve frekansları çalışılarak(solfej) ezbere alınabilir, vb.

b. **Göz Ezberi:** Hafızaya almak için yapılacak çalışmalar;

- ✓ Ölçüler içerisindeki notalar, okunarak ezbere alınabilir,
- ✓ Nüanslar okunarak ezbere alınabilir,
- ✓ Ezbere alınan notalar tuşe üzerinde çalışılarak ezbere alınabilir,
- ✓ Aynadan bakılarak yay hareketleri ezbere alınabilir,
- ✓ Ölçüler belirli guruplara ayrılarak ezbere alınabilir,
- ✓ Ölçüler boyanarak, numaralandırılarak ezbere alınabilir, vb.

c. **El, Kol ve Parmak Ezberi:** Hafızaya almak için yapılacak çalışmalar;

- ✓ Hafızaya alınan notalar sürekli, gerekli olan parmak, yay ve kol hareketlerinin tekrar edilmesiyle ezbere alınabilmektedir,
- ✓ Hareketler çalışılarak otomatikleşir, vb.

d. **Zeka Ezberi:** Hafızaya almak için yapılacak çalışmalar;

- ✓ Ölçülerin armonik analizi yapılabilir,
- ✓ Ölçülerin teknik analizi yapılabilir,
- ✓ Ölçüler çok sesli düşünülerek ezbere alınabilir,
- ✓ Ezgi zihinde sürekli tekrar edilerek ezbere alınabilir, vb.

Yukarıda açıklamaların ortak özelliği, yapılacak olan bu çalışmaların sürekli belirli aralıklarla tekrar edilmesi işlemidir. Ayrıca en kalıcı ezbere alma yöntemi bu dört maddenin de aynı anda kullanıldığı yöntemdir.

Diğer önemli nokta ise ölçülerin kodlanmasında, öğretmene bireyin kişisel özelliklerine, anlama kapasitesine büyük ölçüde görev düşmesidir.

### 3. Uzun Süreli Hafıza:

Asıl en önemli depo hafızanın bu bölümüdür. Burada ölçüler notalar gurup olarak ya da bir bütün olarak sonsuza kadar kodlanmakta ve depolanmaktadır. Böylelikle bireyin bilgisinin üzerine yeni bilgiler de eklenebilmektedir. Yani ön öğrenmeler uzun süreli hafızaya gelen bilgilerin artmasıyla daha da çoğalmaktadır.

- **Ara:**

Bu kısım, uzun süreli hafızada yer alan bilgiler, çevreden veya kişinin bireysel ihtiyaçlarına cevap olarak tekrar çağırıldığı zaman hatırlama oluşması için bilgilerin arandığı yerdir. Yani ölçülerin uzun süreli hafızadan tekrar kullanılmak üzere arandığı yerdir. Ara işlemi gerçekleştirilirken ölçülerin bulunması için bir takım ipuçları da kullanılabilir. Örneğin ölçülerin başlangıç sesi verilebilir ya da eserin tonu hatırlatılabilir.

- **Bul**

Yapılan arama sonucunda bulunan ölçüler, tekrar kullanılmak üzere bilgi erişime gider.

### 4. Bilgi Erişim:

Buraya gelen ölçüler ya da ezgi tekrar çalışan bellek olan kısa süreli hafızaya geçer ve oradan da davranış olarak ortaya çıkar.

Yedinci alt probleme ilişkin yapılan, şekil 4. 1'de, Müzikal Belleğe Kayıt Etme Aşmaları kavramsal bir şekilde incelenmiştir.

## BÖLÜM V

### SONUÇLAR VE TARTIŞMA

#### 5. 1 Sonuçlar

Bu bölümde, IV. bölümde sergilenmiş olan bulgular ve yorumlara bağlı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Bu araştırmada, Türkiye'deki Devlet Konservatuvarlarında eğitim gören Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ve bu kurumlarda eğitim veren öğretmenlerin, çalgı eğitiminin de ve performansa yönelik çalışmalarda ezberi kullanma durumlarının ölçülmesi, ezberin olumlu/ olumsuz yönleri ve ezber yöntemlerinin belirlenmesi ile ezber yöntemlerinin kullanılıp, kullanılmadığına yönelik durum saptanmıştır. Ayrıca araştırmanın önemi vurgulanmış ve daha önce yapılmış olan çalışmalarla bu çalışma karşılaştırılmıştır.

Hedefin gerçekleşmesi amacı ile,

- Evreni temsil edeceği düşüncesi ile örneklem grubu ile çalışılmıştır. Örneklem Grubu toplam 78 bireyden oluşmaktadır.
- Örneklemin içinde yer alan, Konservatuvar Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise devresinde okuyan 64 öğrenci ile görüşülmüştür.
- Örneklemin içinde yer alan, Konservatuvar Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise devresinin derslerine giren 14 öğretmenle görüşülmüştür.
- İlgili araştırmalar taranmış ve ezber ile ilgili yapılan çalışmalar saptanmıştır.
- Uzman kişilerin görüşlerinden faydalanılmıştır.
- Örnek bir ezber alma şeması gerçekleştirilmiştir.

Bu bağlamda;

1. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarında okuyan Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise devresi öğrencilerin istek ve beklentilerinin ezber yapmaya ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine yönelik olduğu görülmüştür. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yeterli olduğu anlaşılmıştır.

2. Öğrencilerin çalışma yöntemleri ile ezbere çalma yöntemleri birbiri ile ilişki içerisinde olduğu düşünülecek olursa, öğrencilerin bilinçli olarak kullanmadığı bir takım çalışma yöntemlerinin olduğu tespit edilmiştir. Fakat kullanmadıkları çok önemli yöntemlerin de olduğu saptanmıştır.

3. Görüşme yapılan öğrencilerin çoğunluğunun derslerde etütlerini/eserlerini, sadece sınav zamanına doğru ezbere çaldıklarını, ezber yöntemleri hakkında öğrencilerin herhangi bir bilgi sahibi olmadıkları ve bu konuda öğretmenlerinden de yardım almadıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler, ezber yaparken genellikle tekrar yöntemini kullanmakta ve diğer ezbere alma tekniklerini fazla kullanmamaktadır. Özellikle bazı öğrencilerin Zeka Ezberi yöntemini hiç kullanmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin genellikle Göz, Kulak ve El, Kol ve Parmak Hareketlerinin Ezberi yöntemlerini kullanıldığı görülmektedir.

4. Öğrenciler, eserleri ya da etütleri ezbere alırken; eserlerin/ etütlerin uzunlukları, dönem özellikleri, bestecileri ile ilgili öğrencilerin çok fazla sorun yaşamadığı tespit edilmiştir. Sorun yaşanlar ise, bu sorunları aşmak için belli bir kısmı, öğretmeninden yardım almakta ya da kendilerince çözüm üretmekte diğer kısmı ise hiçbir çaba sarf etmemektedir. Öğrencilerin sorun yaşadıkları zaman, en çok kullandığı yöntem tekrarla yaptıkları yöntemlerdir.

5. alt probleme ilişkin elde edilen verilerin sonuçlarına göre,

**a.** Görüşme yapılan öğrencilerin, sınav veya konser performanslarında, ezberi oldukça sık kullandıkları ve ezber çalmayı da onayladıkları tespit edilmiştir. Yalnız azınlık bir gurupta olsa ezberin kaygıya ve heyecana sevk ettiğini düşünen ve bu nedenden dolayı konser veya sınavlarda ezbere çalmayı tasvip etmeyen bir öğrenci gurubunun olduğu da saptanmıştır.

**b.** Görüşme yapılan öğretmenlerin görüşleri, ezberin performansı olumlu yönde etkilediği, sınav veya konserlerinde öğrencilerin ezbere çalmalarını desteklediği doğrultusunda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, öğrencilerin sınav ya da konserlerinde kaygı, heyecan gibi psikolojik faktörlerin ortaya çıkardığı olumsuzlukların ezber yolu ile aşılabileceği görüşünde olduğu da saptanmıştır.

Sonuç olarak konservatuvar öğrencilerinin de, öğretmenlerinin de; sınavlarda veya konserlerde eserlerin/etütlerin ezbere çalınmasından yana olduğu, yapılan görüşmede tespit edilmiştir.

6. alt probleme ilişkin elde edilen verilerin sonuçlarına göre,

**a.** Öğrenciler, eserlerini veya etütlerini ezbere çaldıkları zaman, esere/etüde yoğunlaşp daha fazla konsantre olabildiklerini, nota kaygısını aradan çıkardıkları zaman tekniklerine, eserin/etüdün nüanslarına daha fazla dikkat edebildiklerini ve eseri hissedebildiklerini belirtmişlerdir. Bu doğrultuda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, ezbere çalmanın, enstrümana olan hakimiyeti, kişinin yorumlama yeteneğini arttırdığı ve performansta hata payını azalttığı görüşün de olduğu söylenebilir.

Bu durum, öğrencilerden büyük bir çoğunluğunun, ezbere çalmayı onayladıkları görüşünde olduğunu göstermektedir. Ezberi onaylayan grup her hangi bir

öneri getirmezken, onaylamayan ve kısmen onaylayan guruplar önerilerini belirtmişlerdir. Bu öneriler daha çok, ezberin, sınavlarda not alama kaygısından dolayı heyecana sevk ettiği, bu nedenle sınavlarda ezbere çalınsa bile önlerinde mutlaka notanın da olması gerektiği, ezber yapmaya çok vakit ayırdıklarını, bu yüzden diğer derslerine fazla zaman ayıramadıklarını, diğer derslerine daha fazla zaman ayırabilmek için, sınavlarda ezberin daha az önemli olması gerektiği şeklindedir. Ayrıca öğrencilerin, çok başarılı insanların, eserlerini ezbere çalması ile ezbere çalmaması arasında büyük bir fark olmadığı için ezber çalmanın çokta şart olmadığı görüşünde olduğu da görülmektedir.

**b.** Öğretmenler, ezberin müzik eğitiminde çok önemli olduğu, özellikle enstrüman eğitiminin ilk yıllarında öğrencilere mutlaka ezbere çalma alışkanlığının kazandırılması gerektiğini çünkü enstrüman çalmaya yeni başlayan öğrencinin, aldığı etütleri veya eserleri ezbere çalarak kendini daha fazla kontrol edebildiğini ve daha iyi öğrenmeler gerçekleştirebildiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenler, ezberin kalıcı öğrenmelere yönelik olumlu yönlerinin olduğunu, ezber çalmanın enstrümana hakimiyeti ve kişinin yorumlama yeteneğini artırdığını belirterek, ezberin önemini bir kez daha vurgulamışlardır.

Görüşme yapılan öğretmenler herhangi bir öneri belirtmemişlerdir. Öğretmenlerin birleştiği nokta ezberin küçük yaşlarda şart olduğu konusudur. Zaten öğretmenler, küçük yaşlarda kazanılan bu alışkanlığın, ileriki yaşamlarında çok doğal bir işlev haline geleceğini düşünmektedirler. Yalnız ezbere çalmanın endişeye sevk ettiğini düşünen öğretmenler ise ezbere çalmanın, çocukların hayatlarını etkileyecek kadar şart olmasından rahatsız olduklarını da araştırmacıya belirtmişlerdir.

7. alt probleme ilişkin yapılan çalışmalarda daha çok literatür taramasının ve uzman kişilerle yapılan görüşmelerin sonucunda elde edilen veriler ile, örnek bir ezbere

alma aşaması ile ilgili şema yapılmış, bilginin hafızada nasıl kodlandığı ve depolandığı belirtilmiştir.

Yapılan bu çalışmada bilginin duyuşal hafızadan, kısa süreli hafızaya ve uzun süreli hafızaya nasıl geçtiğı belirtilerek, hafıza çeşitleri ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

## 5. 2 Tartışma

Yapılan bu araştırma, Devlet Konservatuvarları Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı Öğrencilerinin ezberi kullanma durumlarını ve kullandıkları ezber yöntemlerini belirlemiş, öğrenci ve öğretmenlerin ezber çalma ile ilgili görüş ve önerilerini tespit etmiştir.

Araştırmanın getirdiğı en önemli katkı, enstrüman eğitiminde kullanılan, özellikle, Devlet Konservatuvarlarında çok daha fazla önem taşıyan ezber olgusunun nasıl ve ne şekilde kullanıldığını belirlemek olmuştur. Böylece, ezberin sınav veya konser performanslarındaki ve enstrüman eğitimdeki yeri vurgulanmıştır.

Hacettepe Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim/Lise Devresi Öğrencilerinin ezberi derslerinden çok sınav ve konserlerde kullandıkları ayrıca belirli bir ezber alma yöntemini kullanmadıkları tespit edilmiştir. Sadece tekrar yöntemi ile eserleri ve etütleri ezber almaktadırlar.

Bu araştırma ile ilgi olarak Gülseven Kanizinin, Gazi Üniversitesinde yapmış olduğı Piyano Çalmada Ezber başlıklı tezi bulunmaktadır. Gülseven Kanizinin Piyano Çalmada Ezber başlıklı çalışmasında, Gazi Üniversitesinde okuyan öğrencilerin ezber yaparken eserlerin uzunluklarından, özellikle Barok ve Çağdaş döneme ait eserlerden ve armoni ve müzik biçimleri derslerinde yeterli olmadıklarından dolayı zorlandıkları tespit edilmiştir.

Bunun yanı sıra Kanizi, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ezber yapma konusunda kendilerince yöntem geliştirdiğini ve başarılı olduklarını gözlemlerken, öğrencilerin sınavlarında eserlerin ya da etütlerin ezber çalınmaması konusunda da hem fikir sahibi olduğunu belirtmiştir.

Hacettepe Devlet Konservatuvarında yapılan bu çalışmada ise, elde edilen veriler, Kanizinin yaptığı çalışmada elde ettiği veriler ile aynı doğrultuda olsa bile farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar aşağıda maddeler halinde verilmektedir;

1- Gazi Üniversitesinde yapılan bu çalışma lisans dönemi piyano öğrencileri üzerinde yapılmıştır, Hacettepe Üniversitesinde yapılan bu araştırmada ise, ilköğretim ve lise devresinde Yaylı Çalgılar Anasanat Dalında eğitim gören öğrencilerle yapılmıştır.

2- Gazi Üniversitesinde yapılan çalışmada, öğrencilerin eserlerinin uzunluklarından dolayı, o eserleri ezberlemekte zorluk çektiği anlaşılmış, Hacettepe Üniversitesinde yapılan bu araştırmada ise, ezber yaparken eserlerin uzunluklarından öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun etkilenmediği görülmüştür.

3- Kanizinin yaptığı çalışmada öğrencilerin Çağdaş ve Barok dönemlerde zorlandığı görülmekte iken bu araştırmada ise öğrencilerin, dönemlerden etkilenmediği görülmüş yalnız azınlık bir grubun Barok ve Çağdaş dönemlerde zorlandıkları tespit edilmiştir.

4- Kanizinin yaptığı çalışmada, öğrencilerin ezber yapmak için kendilerince yöntemler geliştirip başarılı oldukları tespit edilmiş, bu araştırmada ise öğrencilerin kendilerince herhangi bir yöntem geliştirmediği görülmüştür.

5- Kanizinin yapmış olduğu araştırmada, örneklem grubunun, sınavlarda parçaların ezbere çalınmaması görüşünde olduğu görülürken, yapılan bu araştırmada ise

Konservatuvar öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun sınavlarda parçaların ezbere çalınmasından yana olduğu görüşleri tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, yapılan bu iki çalışmada farklılıklar olsa bile, elde edilen verilerden her iki örneklem grubunun da ezber çalmanın gerekliliği konusunda bileşmekte olduğu tespit edilmiştir.

## BÖLÜM VI

### ÖNERİLER

Bu bölümde, yapılan görüşme yöntemi ve literatür çalışmaları sonucunda, elde edilen veriler doğrultusunda ezber çalma durumları ve yöntemleri ile ilgili öneriler verilmektedir.

Uygulayıcılara Yönelik Olan Öneriler;

**1-**Devlet Konservatuvarları Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ezbere çalmaları istendiği halde, öğrencilerin nasıl ezberlemeleri konusunda öğrencilere en ilkel ezbere alma yöntemi olarak sürekli tekrar etmeleri önerilmiş, diğer ezbere alma yöntemleri hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Bu durumda, ilk önce konservatuvar öğretmenleri, daha sonara da geleceğin sanatçıları ve sanatçı öğretmeni olacak olan konservatuvar öğrencileri, ezbere alma yöntemleri konusunda eğitilmelidir.

**2-** Konservatuvar Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı ilköğretim ve lise devresi öğrencilerinin armoni dersi konusunda sıkıntı yaşadığı yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni ise, ilköğretim devresindeki öğrencilerin hiç armoni dersi görmemesi ve lise devresi öğrencilerinin de son sınıflara doğru armoniye görmeye başlaması olduğu düşünülmektedir.

Bu durumda, konservatuvar yöneticilerine ve anasanat başkanlarına, öğrencilerin ezbere alma aşamalarından zeka ezberinin gerçekleşmesine imkan sağlamak amacı ile öğrencilere eğitimlerinin daha ilk yıllarından itibaren seviyelerine uygun olarak armoni dersi verilmesi önerilmektedir.

**3- 3-Hacettepe Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı** enstrüman eğitimcilerinin büyük bir çoğunluğunun sadece sınavlara yönelik olarak ezber istedikleri tespit edilmiştir. Böylece öğrenciler için ezber yapmak, eğitimlerinin bir aşaması olmaktan uzaklaşmış, sadece bir zorunluluk haline gelerek öğrencileri not korkusu ile kaygı ve heyecana sevk etmiştir.

Bu durumun çıkardığı olumsuzlukları ortadan kaldırmak ve ezberin daha nitelikli bir öğretim yöntemi olması amacı ile öğretmenlerin, öğrencileri zorlamayacak şekilde derslerde de ezberle ilgili çalışmalar yapmaları önerilmektedir.

**4- Ülkemizde müzik eğitimi veren bütün kurum idarecilerine, enstrüman eğitimi içeriğinde ezberin yeri ve önemini belirlemek amacı ile enstrüman öğretmenlerine ve öğrencilerine yönelik konferansların, seminerlerin vb. çalışmaların düzenlenmesine katkı sağlamaları önerilmektedir.**

Çünkü bir çok enstrüman eğitimcisi ezberi papağan gibi hafızaya almak olarak yanlış algılamakta ezberin kalıcı öğrenmelere olan olumlu etkisini kavrayamamaktadır.

**Araştırmacılara Yönelik Olan Öneriler;**

**1- Devlet Konservatuvarlarına yönelik olan bu çalışmada, öğrencilerin ezber çalma durumları tespit edilmiştir.**

Devlet Konservatuvarlarına yönelik olan bir başka çalışmanın da küçük yaşta profesyonel anlamda enstrüman eğitimi alan öğrencilerin psikolojik durumları üzerine olması önerilmektedir.

**2- Profesyonel anlamda müzik eğitimi alan öğrencilerin ya da müzisyenlerin bilgi işlem aşamasında müziği nasıl işledikleri de diğer bir araştırma konusu olarak önerilmektedir.**

## KAYNAKÇA

Aaron Williamon and Tobias Egnerb “Memory Structures For Encoding And Retrieving A Piece Of Music: An ERP Investigation” United Kingdom Division of Neuroscience and Psychological Medicine, Faculty of Medicine Imperial College London, İngiltere, ERP araştırması, **Elsevier Yayınları**, 18 Mayıs 2004.

Aleman , Andre and the others, “Music Training and Mental Imagery Ability” a-Psychological Laboratory, Department of Psychonomics, Utrecht University, Utrecht, The Netherlands, b- Helmholtz Institute, Utrecht University, Utrecht, The Netherlands, c- Psychological Laboratory, Department of Psychonomics, Utrecht University, Heidelberglaan 2,3584 , Utrecht, The Netherlands, **Pergamon Yayınları**, 20 Temmuz 2000

Ayçiçeği, Ayşe “Uyaranın Hafızaya Kodlanmasında İşitsel, Görsel ve Anlamsal Özelliklerin Etkisi” . Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı**, 1996.

Balcı, Ali. **Sosyal Bilimlerde Araştırma**. Ankara: Pegem A Yayınevi, 2001.

Başaran, İbrahim Ethem. **Eğitime Giriş**. Ankara: Gül Yayınları, 1996.

Berki, T. **Müziksel Çözümleme**. Ders Notları, Ankara

Bloom, B. S. **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**. (çev: Durmuş Ali Özçelik). Ankara: MEB Yayınları.1979.

Cangöz, Banu “Çalışma Türünün Bellek Ölçümleri Üzerindeki Etkisi” . Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1997.

Cüceloğlu, Doğan. **İnsan ve Davranış Psikolojisinin Temel Kavramları**. Ankara: Remzi Kitapevi, 2000.

David Gamon ve Allen D. Bragdon. **Hızlı Öğren ve Çok Hatırla**. (çev: Soner Yaşar). İstanbul: Arion Yayınevi, 2003.

Fenmen, Mithat. **Müzikçinin Elkitabı**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1991.

Göz, H. İlyas “Hafızanın Anlamaya Etkileşimi” . Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı**, 1992.

Kanizi, Gülseven “Piyano Çalmada Ezber” . Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, 1999.

Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları, 2004.

Lotze, M. and the others, “The Musician’s Brain: functional imaging of amateurs and professionals during performance and imagery” , Institute Psychology and Behavioural Neurobiology, University of Tübingen, Tübingen, Germany, Philharmonic Orchestra of Nürnberg, , Nürnberg, Germany, Neurological Hospital, University of Erlangen-Nürnberg, Erlangen, Germany, Graduate School of Neural and Behavioural Science, International Max Planck Research School, University of, Tübingen , Tübingen, Germany, Centre of Cognitive Neuroscience, University of Trento, Trento, Italy, **Akademik Yayınları**, 22 Temmuz 2003.

Markowitsch, Hans J. “Bellek ve Amnezi,” (çev.: Edit. : İ. Hakan Gürvit ) **Davranışsal ve Kognitif Nörolojinin İlkeleri.** İstanbul: Yelkovan Yayıncılık, 2004.

Mesulam, M. – Marsel. Dikkat Şebekeleri, “Konfizyonel Durumlar ve İlham Sendromları,”(çev.: Edit. : İ. Hakan Gürvit ) **Davranışsal ve Kognitif Nörolojinin İlkeleri.** İstanbul: Yelkovan Yayıncılık, 2004.

Öktem, Öget. “ Yeni Bir Sözel Bellek Testi, ”(edit.: Yurdal Topsever, Melek Göregenli)VII. **Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları.** İzmir: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1994.

Özgüven, İ. E. **Psikolojik Danışmada Görüşme İlke ve Teknikleri,** İleri Matbaası, Ankara: 1980

Plantinga, Judy and Laurel J. Trainor “Memory For Melody: infants use a relative pitch code ” , Department of Psychology, McMaster University, , Ontario, Kanada, **Elsevier Yayınları** 19 Eylül 2004.

Senemoğlu, Nuray. **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim - Kuramdan Uygulamaya.** Ankara: Gazi Kitapevi, 2001.

Tarkum, Erol “Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Yaylı Çalgılar Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,** 2001.

Topses, Gürsen. **Eğitim Sürecinde İnsan ve Psikoloji.** Ankara: Gazi Büro Kitabevi, 1992

Uçan, Ali. **İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi.** Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara: 1994

Uçar, Murat Cenap. “ Bellek, Müzik İlişkisi ve Müzikal Belleğin Geliştirilmesi”  
Yayımlanmamış Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Bölümü**, 1997.

Uzunöz, Ali ve diğerleri. **Bilişsel Öğrenme, Bellek(Hafıza) ve Öğrenme Stratejileri.**  
Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:173, 1988.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.**  
Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2004.

## **Ekler**

Ek 1: Öğrencilerle yapılan görüşme soruları.

Ek 2: Öğretmenlerle yapılan görüşme soruları.

Ek 3: Özgeçmiş

Ek 4: Hacettepe Üniversitesi Keman Anasanat Dalı Müfredatı ve Sınav Programı

## Ek 1: Öğrencilerle Yapılan Görüşme Formu

### Açıklama

#### Sayın...

Merhaba, benim adım Seda EREN ve Denizli Hakkı Dereköylü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde öğretmenim ayrıca Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisiyim. **“Devlet Konservatuvarları Yaylı Anasanat Dalı öğrencilerinin ezber çalma/ ezber kullanma durumları karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri”** konu başlıklı bir araştırma yapıyorum ve sizinle okulunuzda kullanılan ezber çalma durumları, ezber yöntemleri ile ilgili olarak konuşmak istiyorum. Bu görüşmede amacım; Devlet Konservatuvarları Yaylı Anasanat Dalı derslerini alan öğrencilerinin, ezberin performansa ve başarıya ilişkin görüşlerini almak ve uygulanan ezber yöntemlerini belirlemektir.

Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra yapılacak olan konuyla ilişkili araştırmalara katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Bu nedenden dolayı, görüş ve önerilerinizi öğrenmek istiyorum.

Görüşmeye başlamadan önce;

- ✓ Bana görüşme süresince söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarını yazarken, görüşme yaptığımız bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağız.
- ✓ Söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce veya sormak istediğiniz soru var mı?
- ✓ İzin verirsiniz, görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı?
- ✓ Bu görüşmenin yaklaşık 30 dk. Kadar süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz soruları sormaya başlayacağım.

**Araştırmacı**

**Seda EREN**

## ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Görüşme Saati :  
Görüşme Tarihi :  
Görüşme yeri :

### KİŞİSEL SORULAR

1. Enstrümanınız :
2. Yaşınız :
3. Sınıfınız :

### GÖRÜŞME SORULARI

1. Müzik eğitimini kendi isteğinizle mi seçtiniz?
2. Enstrümanınızı kendi isteğinizle mi belirlediniz?
3. Enstrümanınızı seviyor musunuz?
4. Düzenli olarak enstrüman çalışıyor musunuz?
5. Günde kaç saat enstrüman çalışıyorsunuz?
6. Yeni bir eser / etüdü aldığınız zaman nasıl bir çalışma yöntemi uyguluyorsunuz?
7. Eser ya da etüdün tamamlanması (öğrenilmesi) için ne kadar zaman harcıyorsunuz?
8. Yeni aldığınız bir eseri veya etüdü, deşifre yapmadan önce; nüans terimleri, hız terimleri vb. özelliklerini inceliyor ve eserin / etüdün tartımsal analizini yapıyor musunuz? Yapıyorsanız;
9. Yaptığınız bu çalışma ezber aşamasında size yardımcı olmakta mıdır?
10. Eseri ezberlemeden önce CD, kaset vb. kayıtlarını dinliyor musunuz? Dinliyorsanız;
11. Eserin kayıtlarını dinlemeniz ezber aşamasında size yardımcı olmakta mıdır?
12. Eseri ezberlemeden önce, eserin analizini (form, armoni, ritim vb.) yapıyor musunuz? Yapıyorsanız;
13. Yapılan bu analiz, eserin ezber aşamasında etkili olmakta mıdır?
14. Derslerde ezber olarak etüt veya eser çalışıyor musunuz?
15. Ezber yapma yöntemleri hakkında herhangi bir bilgiye sahip misiniz?

16. Enstrüman öğretmeninizle ezberleme konusunda herhangi bir çalışma yapıyor musunuz?
17. Tamamlanan (öğrenilmiş) eser ya da etüdün ezber aşamasında nasıl bir çalışma yapmaktasınız?
18. Tamamlanılan (öğrenilmiş) eseri / etüdü **sadece ezber** yapmak için ne kadar zaman harcamaktasınız?
19. Eserin uzunluğu ezber yapmanızı etkilemekte midir?
20. Eserin zorluğu ezber yapmanızı etkilemekte midir?
21. Ezber yaparken zorlandığınız dönem var mı? Varsa;
22. Ezber yaparken hangi dönemlerde zorlanıyorsunuz? Nedenini açıklarmısınız?
23. Ezber yaparken zorlandığınız besteciler var mı?
24. Eser ya da etüdü ezber yapmakta herhangi bir güçlükle karşılaşmaktasınız? Karşılaşmaktaysanız;
25. Bu güçlükleri aşmak için kendinizce geliştirdiğiniz farklı ezber yöntemleri varmı?
26. Ezber çalma sınav performansınızı ne şekilde etkiliyor?  
Olumlu ( lütfen açıklayınız ) :  
Olumsuz ( lütfen açıklayınız ) :
27. Bir eseri / etüdü ezber çalmak sizce önemli midir? Neden? (Lütfen Açıklar mısınız)?
28. Bir eserin hatasız çalınmasında, ezberlenmiş olması önemli midir? Neden?
29. Bir eserin müzikal çalınmasında ezberlenmiş olması önemli midir? Neden?
30. Sizce sınavlarda eserler / etütler ezber çalınmalı mıdır? Neden?
31. Sizce bir eseri / etüdü ezber çalmak, çalgı hakimiyetinizi arttırmakta mıdır? Açıklar mısınız?
32. Sizce bir eseri / etüdü ezber çalmak, yorumlama yeteneğinizi arttırmakta mıdır? Açıklar mısınız?

**Araştırmaya katılımınız ve katkılarınız için**

**Çok teşekkür ederim.**

**Araştırmacı : Seda EREN**

## Ek 2: Öğretmenlerle Yapılan Görüşme Formu

### Açıklama

#### Sayın...

Merhaba, benim adım Seda EREN ve Denizli Hakkı Dereköylü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde öğretmenim ayrıca Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisiyim. **“Devlet Konservatuvarları Yaylı Anasanat Dalı öğrencilerinin ezber çalma/ ezber kullanma durumları karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri”** konu başlıklı bir araştırma yapıyorum ve sizinle okulunuzda kullanılan ezber çalma durumları, ezber yöntemleri ile ilgili olarak konuşmak istiyorum. Bu görüşmede amacım; Devlet Konservatuvarları Yaylı Anasanat Dalı derslerine giren eğitimcilerin, ezberin performansa ve başarıya ilişkin görüşlerini almak ve uygulanan ezber yöntemlerini belirlemektir.

Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra yapılacak olan konuyla ilişkili araştırmalara katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Bu nedenden dolayı, görüş ve önerilerinizi öğrenmek istiyorum.

Görüşmeye başlamadan önce;

- ✓ Bana görüşme süresince söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarını yazarken, görüşme yaptığımız bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağız.
- ✓ Söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce veya sormak istediğiniz soru var mı?
- ✓ İzin verirseniz, görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı?
- ✓ Bu görüşmenin yaklaşık 30 dk. Kadar süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz soruları sormaya başlayacağım.

**Araştırmacı**

**Seda EREN**

## **ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU**

Görüşme Saati :  
Görüşme Tarihi :  
Görüşme yeri :

### **KİŞİSEL SORULAR**

1. Adınız ve Soyadınız:
2. Mesleki Yılıınız :
3. Unvanınız :
4. Enstrümanınız :

### **GÖRÜŞME SORULARI**

1. Enstrüman çalmada başarının sağlanabilmesi için, günde en az kaç saat çalışılmalıdır?
2. Yeni aldığınız bir eseri veya etüdü öğrenme aşamasında, nasıl bir çalışma yöntemi uyguluyorsunuz?
3. Öğrencilerinize kazandırmaya çalıştığınız veya tavsiye ettiğiniz çalışma yöntemleri var mı? Varsa açıkla mısınız?
4. Sizce enstrüman eğitiminde “ezber” nedir?
5. Kendi çalışmalarınızda ezberi hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?
6. Bir eseri veya etüdü ezberlerken kullandığınız, çalışma yöntemleri var mı? Varsa açıkla mısınız?
7. Sizce enstrüman eğitiminde ezberin yeri ve önemi nedir?
8. Sizce performansa yönelik çalışmalarda ezberin yeri ve önemi nedir?
9. Ezber yöntemlerini derslerinizde kullanıyor musunuz? Cevabınız evetse, ne ölçüde kullanıyorsunuz? Açıkla mısınız?
10. Eser ya da etüdü öğrencilerinize ezberletme aşamasında, herhangi bir yöntem kullanıyor musunuz? Açıkla mısınız?
11. Sizce bir eserin ezbere çalınması, kişiye ne gibi olumlu yönler kazandırır?

12. Sizce çalışılan eserin veya etüdün kaydını dinlemek, ezber aşamasında etkili bir rol oynar mı?
13. Eser hakkındaki ön öğrenmelerin tamamlanmış olması ezbere nasıl yansır?
14. Eserin, önceden analizinin yapılması, öğrenciye ezber aşamasında nasıl katkıda bulunur?
15. Eserin zihinde sürekli tekrarlanmasının, ezbere katkıda bulunacağına inanıyor musunuz? Lütfen açıklarmısınız?
16. Öğrencilerinizin ezber yaparken zorlandıkları dönemler var mı?
17. Öğrencileriniz arasında ezber yapmakta zorlananlar var mı? Varsa;
18. Onların bu zorlukları yenmeleri için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?
19. Öğrencilerinizin, sınav, konser veya resitallerinde, ezbere çalmalarının faydalı olduğu görüşüne inanıyor musunuz? Lütfen açıklarmısınız?
20. Sizce, ezberin;
  - ✓ Performansa yönelik **olumlu** / **olumsuz** yönleri nelerdir?
  - ✓ Öğrencilerinizin kalıcı öğrenmelerine yönelik **olumlu** / **olumsuz** yönleri nelerdir?
21. Sizce, bir eseri veya etüdü ezbere çalmak, kişinin enstrümanına olan hakimiyetini etkiler mi?
22. Sizce, bir eseri veya etüdü ezbere çalmak, kişinin eseri ya da etüdü yorumlamasını etkiler mi?
23. Kaygı, heyecan gibi psikolojik etmenlerin ortaya çıkardığı olumsuzlukların, ezber yolu ile aşılabileceğine inanıyor musunuz?

**Araştırmaya yaptığımız katkılardan dolayı**

**TEŞEKKÜR EDERİM**

**Araştırmacı**

**Seda EREN**

**Ek 3: Özgeçmiş****ÖZGEÇMİŞ**

- Adı Soyadı** : Seda EREN
- Sürekli Adresi** : 11. Piyade Tugayı Askeri Lojmanları G blok Daire: 2  
DENİZLİ
- Doğum Yeri ve Yılı** : Bolu / Mudurnu, 1982
- Yabancı Dili** : İngilizce
- İlköğretim** : 50. Yıl İlköğretim Okulu, 1995
- Ortaöğretim** : Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, 1999
- Lisans** : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, 2003
- Yüksek Lisans** : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Aşaması
- Anabilim Dalı** : Müzik Eğitimi
- Bilim Dalı** : Müzik Öğretmenliği
- Yayımları** : -
- Çalışma Hayatı** : Araştırmacı, 2003 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Eğitimi Bölümünü Kazandı. Aynı yılın 29 Aralık Tarihinde, Sivasın Gemerek İlçesine Bağlı, Yeniçubuk Beldesinde bulunmakta olan Yeniçubuk

Cumhuriyet İlköğretim Okuluna Müzik öğretmeni olarak atandı. 2005 Ocak ayında eş durumu özründen Denizli Zaferiye Abaloğlu İlköğretim Okuluna ataması gerçekleşti. Bir dönem Zaferiye Abaloğlu İlköğretim Okulunda müzik öğretmeni olarak çalıştıktan sonra tam görevlendirme ile Denizli Hakkı Dereköylü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde bir yıl boyunca keman ve viyola öğretmeni olarak görev yaptı. 1 Temmuz 2006 tarihinde Denizli Yeşilköy İşitme Engelliler İlköğretim Okuluna tayin edildi. Araştırmacı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bölümünde, Yüksek Lisans eğitimime devam etmektedir.

**Ek 4: Hacettepe Üniversitesi Keman Anasanat Dalı Müfredatı ve Sınav Programı**